

Ο ΑΛΗΘΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ὑπὸ ἰσορικήν, κριτικὴν καὶ λογικὴν ἔρευναν

ΑΦΟΥ παρήλθον τὰ περὶ τοῦ νοσημάτων Ἄγγλου Κούμπερλανδ καὶ τῶν medium διασκεδαστικὰ ἐν Παρισίους μαντεύματα, περὶ ὧν ἐγκαίρως ἢ ἐν Ἀθήναις φίλῃ ἔφημερίς «Ἀκρόπολις» μᾶς ἀνεκοίωσεν ἰκανὰς πληροφορίας, ὀλίγον μετὰ τούτου χρόνον (14 Ἰουλίου 1884) μᾶς κατέστειλεν ἐνημέρους ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἔλαβε σοβαρώτερον χαρακτῆρα· διότι εἰς ἀγόμεθα ὄχι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἄλλ' ἐπισομνικῶς εἰς τὴν τοῦ πνευματισμοῦ καὶ τοῦ μαγνητισμοῦ πίσιν θεωρουμένην κατὰ τὴν Ἀκρόπολιν αἰὼς μίαν καὶ τῶν συνθηῶν καὶ ἀδυναμιῶν τοῦ παρελθόντος, «τὸ ὅποιον, ὅτε πλέον κλίνει πρὸς τὴν δύσιν του δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ ἢ κατεδάφισις τῶν τελευταίων ἐτοιμοῦστων τοῦ οἰκοδομήματος τῶν προκεκηρυγμένων 18 αἰώνων ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν ἀπόλυτον καὶ ἡγαθίον μηδενισμόν· μανθάνομεν δ' ὅτι ὁ αἰὼν ἡμῶν παραλύσεται καταλείπων ἐποχὴν σκοποῦσαν ἐνὰ καταστροφῇ πᾶν ἔτι ἐδημοιοργησαν οἱ προκάτοχοι αὐτῆς.»

Καὶ λοιπὸν ἐκ τῆς πίσεως ταύτης ἐδόθη ἀρκετὰ ἐκπληκτικὴ ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ πνευματικὴ κίνησις δι' ἐπισομνικῶν πειραμάτων, ἐξ ὧν προέκυψαν ὑπερφυσικὰ φαινόμενα· διότι τράπεζαι καὶ καθέδραι ἐκινήθησαν ὀρῶμεναι ὡς ἐμφύχα, χεῖρες φαίνεται διέγραψαν κύκλους ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ, σίγγουσαι μέλιστα ἐν φίλῳ χειρετισμῷ τὴν παγομένην χεῖρα ἐμφέρουσιν σφῶν! Ἐντεῦθεν δὲ πάλιν ἀνάβησαν τὰ κοινώμενα ἐπι-τριακονταεστία τραπέζαι, ἀλλὰ τῶρα τρίποδα

κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων μαντείων ὥστε ἐὰν δὲν ἐπισχύντο δια ταῦτα ὑπὸ τῶν ἐπισομνικῶν πειραμάτων ἦθελον ἐκληφθῆ ὡς σημεῖα τῶν καιρῶν· Σαμασὰ καὶ ὡς φαντάσματα περὶ ὧν καὶ αὐτὸς ὁ φιλόσοφος Πλούταρχος ἠναγκάσθη ὅπως ποιήσῃται μνείαν ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (Κεφ. ΖΓ').

Καὶ ὅμως πρὸ δύο περὶπου μῶν ὁ μὲν παρ' ἡμῶν ἐπισομνικὸν γηραιὸς χημικὸς Ε. Λάνδερρο ἀπιστῶν ἀπεκάλεσεν αὐτὰ διὰ τῆς δημοσιότητος τοῦ τύπου «Ψεῦδη», ἴσως φαίνεται ὅτι ἐκ τῶν φυσικῶν καὶ χειμικῶν πειραμάτων αὐτοῦ οὐδεμία παρήχη κίνησις, ὁ δὲ διακεκριμένος Γάλλος συγγραφεὺς Leo Quesnel καταμυκτηρίσας πρὸ τριῶν ἐτῶν τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ πνευματιστὰς κατέταξεν ἀνεπιφυλάκτως αὐτοὺς εἰς τρεῖς κατηγορίας, εἰς ἀγύρτας, εἰς ἀσθενεῖς τὴν διάνοιαν καὶ εἰς Σμάτα τῆς ἀπάτης· Ἐπομένως ἢ ἐπισομνικὸν παρ' ἡμῶν, πρὸς λύπην τοῦ συντάκτου τῆς Ἀκροπόλεως πάλιν ἄφρσε τὸ ζήτημα περὶ μῆνα περὶπου (ὄρα φυλ. Ἀκροπόλεως 15 Αὐγούστου) ἔρχεται ὁ κ. ΔΟΜΙΝΟΣ, ὁ ὅποιος διὰ μακρᾶς διατριβῆς ἐν πολλοῖς φύλλοις τῆς Ἀκροπόλεως ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μῆνας μέχρι τῆς 7 Νοεμβρίου 1884 ἀνεκινῶν τὸ περὶ πνευματισμοῦ ζήτημα, ὡς φαίνεται ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς πνευματικῆς πηγῆς ἀρῶνται καὶ αὐτὸς τὰς ιδέας καὶ ὁ αὐτὸς διορᾶται σκοπός.

Ὁ πνευματισμὸς λοιπὸν τοῦ κ. Δομίνου, (ὁ ὅποιος δὲν εἶναι νέος καὶ μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ἀρχαιότερος ἐν Ἀμερικῇ), ὡς καὶ οὗτος αἰσθάνεται, θεωρεῖται ὑποπτὸς ἐν Ἑλλάδι, ὄχι ὅμως κατ' ἐμὲ διότι εἶναι ψευδῆς, ὡς δημοσιεύει ὁ κ. Λάνδερρο, ἀλλὰ διότι ὁ κ. Δομίνος δὲν ἀφίνει τὴν ἐπισομνικὴν μόνην ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι τῶν φάτων, ὅπως ἀσχοληθῆ εἰς τὰ πειραματικὰ

της και φέρη τὸ κύρος αὐτῆς ἐὰν ἀλληθεύη διὰ τοῦ πνευματικοῦ λόγου, καὶ διότι ἀκόμη ἀνάγει τὸν πνευματικὸν αὐτὸν εἰς τὰ πρὸ 25 αἰώνων παλαιὰ καὶ σκουριασμένα διδάγματα, τὰ ὅποια περὶ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου κλπ. ἐδίδασκον οἱ πρόγονοί μας, ἐναι τῶν ὁποίων διέδωκε καὶ ὁ Χριστιανισμὸς. Καὶ ἐνῶ θεωρεῖ «σκουριασμένα» τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα διδάγματα, κατορθώνει διὰ τῶν σημερινῶν πνευματικῶν φαινομένων τοῦ παρόντος αἰῶνος τῶν φώτων, δηλαδὴ τῶν τραπεζακίων καὶ τῶν αἰθερίας φύσεως δικαιοῦν τοῦ ἐπισημονοῦ ὕλιστου Ἀγγλου Βάλλα, εἶπει ν' ἀποδείξῃ καὶ ἐπιβεβαιώσῃ ὅτι «τὰ θαύματα τῶν ἱερῶν Γραφῶν εἶναι ὄντως σημεία, (κατὰ τὸ εὐαγγέλιον) γεγονότα θαυμάσια μὲν, ἀλλ' οὐχ ἦτιον ἔχοντα τὸν φυσικὸν καὶ ἐπισημονικὸν αὐτῶν λόγον, γινόμενα πρὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ νῦν εἶτι ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι διὰ τῆς συνδρομῆς καὶ ἐπενεργίας ἐτέρων ὄντων, ἀοράτων μὲν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐκδηλουμένων ὅμως δι' ὁρατῶν καὶ ψηλαφητῶν φαινομένων».

Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ ὑποπτον καὶ φοβερὸν τοῦ παίξιν καὶ τραπελίξιν μεταξύ ἀληθοῦς πνευματισμοῦ ἢ τοῦ πνευματικῆς φιλοσοφίας καὶ ψευδοπνευματισμοῦ, μεταξύ λογικῆς καὶ νευρικῆς διαταραχῆς, μεταξύ τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ τῆς ἐπιστήμης κατ' ἀντίθεσιν τοῦ Γερτουλλιανοῦ μὴ παραδεχομένου δεσμοῦ μεταξύ Γραφῶν καὶ Ἀκαδημίας, μεταξύ Ἱεροσολύμων καὶ Ἀθηνῶν.

Εἶναι δὲ μᾶλλον ὑποπτος ὁ πνευματισμὸς τοῦ κ. Δομίνου, διότι οὗτος περὶ τὸν να συγκρίνῃ μεταξύ τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου πνευματισμοῦ, συγχίξεται ἢ περιπλέκεται σκοπίμως εἰς σκοτεινὰς ἀτραπούς καὶ φοβεῖται νὰ βαδίσῃ τὴν φωτισμένην λεωφόρον, ὡς οἱ λωποδύται οἱ ὁποῖοι ἐξ ἀφανοῦς παρουσιάζονται ἐνώπιόν σκευοφόροι καὶ χαριτωμένοι, ἀλλ' αἰρῆνης σὰς ἀφίπνουν ἐνκαταπέλξει ἀραιροῦντες τὸν ἐν τῷ βαλάντιό σας Σησαυρὸν. Καὶ λοιπὸν ὁ κ. Δομίνος ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ πνευματισμοῦ καὶ λοιπῶν πνευματικῶν φαινομένων, εἰς τὰ ὅποια οἱ ἐπιστήμονες καταγίνονται νὰ δώσωσι τὸν λόγον, (καὶ ἐὰν δὲν τὸ κατορθώσωσι τοῖς εὐχόμεθα ἔρμηνον παραρροσύνῃ), ἀνέρχεται εἰς τὸν Ἀνασχάραν καὶ τὸν Σωκράτην, εἰς τὸν Μωυσῆν, καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ ἀφοῦ τὰ παρ' αὐτοῖς εὑρίσκει «σκουριασμένα καὶ παλαιὰ», τὰ φέρει νὰ τὰ γανώσῃ εἰς τοὺς ἐξοχωτέρους νόκας τοῦ αἰῶνος μας ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1884, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ὀφειλομένη ἀληθεύει ν' ἀποκαλυπτόμεθα, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μάλιστα ὀφειλομένη νὰ μὴ ἐπικαλύμεθα εἰς ψεῦδη τὰ ἐνδοξα ὀνόματα ἐκεῖνων, τῶν ὁποίων τὰ πνευματικὰ φρονή-

ματα εἶναι εἰς μεγίστην ἀντίθεσιν τῶν ὄσων ὁ κ. Δομίνος προβάλλει ὅπως στυλβῶσι τὸν ψευδοπνευματισμὸν. Διότι ὁ μὲν Οὐγγὺς καὶ Δομίνος λ. χ. πολὺν διάφορον ἰδέαν ἔχουσι περὶ θρησκείας καὶ πνευματισμοῦ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ πνευματιστῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἐλανθᾶσθῃ ὁ κ. Δομίνος ἐννοῶν τὸν medium Βουγκῶ, ὃν ἡ ἀστυνομία τῶν Παρισίων πρὸ τριετίας κατεδίωκεν ὡς ἀγύρτην, διότι οἱ Παρισίνοί φάνηται δὲν πιστεύουν τοιοῦτους πνευματιστάς. Ὁ δὲ Φλαμανδῶν, ὃν ὁ κ. Δομίνος ἐπικαλεῖται, ἔχων τὴν διανοίαν ὑψηλὴν καὶ τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα ὑγιές, δὲν παραπίπτει ἀπὸ ταχυδακτυλογικὰ φαινόμενα. Βεβαίως ἐμβρυϊκῆς ἐπιστήμης καὶ μεγαλοπρόβλητων δὲν πλανᾶται, διότι αὐτὸς ἀναγνωρίζει τὸν «θεῖον Νοῦν» δίκαιον τὸ ὑπερφυές θεῶμα τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἀρμονίαν αὐτοῦ ἀτενίζων δὲ μετ' ἐκπλήξεως ἐνώπιον τοῦ θαυμασίου ὀργανισμοῦ τῆς Οὐρανίου μεγαλειότητος ἀναφανεῖ τὸ τοῦ προφητάνεκτος «Οἱ οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεοῦ» καὶ ἀμφισβητεῖ τὸν Βύχνηρ καὶ ἄλλους Γερμανοὺς ὕλιστὰς κατεριωνεύμενος αὐτοῦς διὰ τὴν ἀρνήσιν των πρὸς τὸν δημοσυργικὸν Νοῦν, τὸν ἰθὺν καὶ καὶ κυβερνῶντα ὡς κυρίαρχον τὴν ὕλην, ἀφοῦ δὲν ἐγνώρισαν καλῶς τὴν ὕλην καὶ τὰς ιδιότητάς αὐτῆς, καὶ ἀποκαλῶν αὐτοὺς δοξαστοὺς παραλογίζομένους ἐν τῇ ἐπιστήμῃ.

Ἄλλ' ἀφήσωμεν τὴν ἐπιστήμην, ἢ ὅποια δὲν περὶ γαγεν ἐναρξέ τις περὶ πνευματισμοῦ καὶ θρησκείας; ἢ ἐπιστήμην ἢ ἐρευνᾶ σκοπίμως καὶ ἀποτελεσματικῶς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἐξ ὧν πολλοὺς μὲν ἠρμήνευσεν καὶ ἀνεκάλυψεν, ἀλλ' ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ τελειωτέρων ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ ἀπειρῷ κοσμογραφίᾳ καὶ τῇ ὕλῃ, ἐξάγεται ὅτι καὶ οἱ νόμοι τῆς φύσεως ἀποτελοῦσιν ὡκεανὸν ἐπιστήμης ἀνεξάντλητον, ἐξ οὗ μόνον τὴν μικρὰν αὐτοῦ λάγνην πληροῖ σπιν ἕκαστος δύναται βαστάζειν κατὰ τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἢ ἐδῶρσεν αὐτῷ ὁ ὑπέρτατος πνευματιστὴς καὶ πανεπιστήμων.

Ὁ κ. Δομίνος προφανῶς ἀναμειγνύει τὸν ψευδοπνευματισμὸν, ὃν ἐγέννησαν αἱ ἀπ' αἰῶνων ἀνθρώπινα ἀδυναμίαι, ἀγροῦται καὶ προλήψει, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς πνευματισμοῦ καὶ τῆς θρησκείας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἢ μὲν ἀρχαία φιλοσοφία ἠπόρησε νὰ δώσῃ τὸν λόγον, παραπίπτει δὲ ἢ σημερινῇ ἐπιστήμῃ τῶν φώτων. Ἄλλ' ὁ κ. Δομίνος δὲν ἐπαθεν ἀκουσίως τοιαύτην παραπλάνην.

Εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ δοξαῖαι τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἐπιστήμονος Ἀγγλου Κρού, ὡς καὶ τοῦ ὕλιστου Βάλλα περὶ ἔχων μουσικῆς καὶ κυμβάλων ἀνεῦ ἐπαφῆς καὶ περὶ ἄλλων ἔχων καὶ κρότων, περὶ μορφῶν καὶ φαντασμάτων, δικαιοῦν αἰθερίας φύσεως κλπ. ἔχουσι τὴν ἀμειψότητα μὲ πολλὰς παναρχαί-

αὶ ἐντυπώσεις ἐκ μετεωρολογικῶν φαινομένων, μάλιστα δὲ καὶ μετὰ αὐτὰς τὰς δοξαῖαι πολλῶν ἐτέρων τῆς ἀκκλησίας περὶ ἐναερίων καὶ ἀφανῶν ἐθῶν, εἰς τὰς ὁποίας προσετέθησαν καὶ νέαι προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι περὶ σατύρων καὶ καλικαντζάρων καὶ τελωνίων καὶ νεραϊδῶν καὶ τῶσαν ἄλλων κατὰ τόπους θεμαδῶν παραμυθίων. Αὐτοῖς ὁ πολλὸς καὶ μέγας θεολόγος Ὁριγόνης εἰς τὰς περὶ κοσμολογίας καὶ ψυχολογίας αὐτοῦ δόξας ὑποπίπτει εἰς τὰς παραδοξωτέρας ὑποθέσεις. Ἄλλ' ἢ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας περιωθεῖσθα ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ἢ ἀντεπροσώπευσεν οἱ διασημότεροι χριστιανοὶ θεολόγοι, ἐκαθάρσεν τὸν ἀληθῆ πνευματισμὸν ἀπὸ ἐκείνας τὰς νοσηρὰς καὶ γελοίας ἰδέας τῶν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, τὰς ὁποίας ἐγέννησεν ἢ ἀμάθειαν, ἀπήνησεν ἐκ τῶν ἱερῶν Γραφῶν τῆς Κανῆς Διαθήκης τὰς φρενὶς ἀληθείας δι' ἀγόνων αἰώνων, καὶ πρὸς κατάπυξιν τῶν θρησκευτικῶν ἐριδῶν, αἱ ὁποῖαι παρακολουθοῦσιν ἐπὶ τῶν διαφόρων πολιτευμάτων τὴν ἀνθρωπίνην ἀτέλειαν, ἐδογματίσθη τὸ χριστιανικὸν καθεστὸς, καθαρὸν πνευματικόν, τὸ ὅποιον ἔμεινε πλεόν ἐδιάσειστον ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην πολιμίαν αὐτῷ πνευματιστικῆν ἢ ὕλιστικῆν ἐπιστήμην. Ἄλλὰ καὶ ἐὰν ποτε ἀποφασίσῃ ἢ ἀνθρωπότης; νὰ ποιῆσθαι δογματικῆν μεταρροθίμην, δὲν θέλει δυνατῆ νὰ μακρυνθῇ τῶν ἀνεξάντλητων ἀληθειῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, εἰμὴ ἐπὶ τὰ κρείττω μόνον ἐν αὐταῖς τάχως, αἱ ὁποῖαι κατὰ τοσοῦτον πάντοτε ἀναφαίνονται ὡραϊότερα καθῶσιν ἐρευνῶνται.

Τὸ καθεστὸς ὅμως; τοῦτο ὁ κ. Δομίνος, ὅπερ θεωρεῖ ἐτοιμὸν ὄργανον, προφανῶς μὴ ἀνεχόμενος αὐτὸ, ἐπιθυμεῖ νὰ φάσῃ εἰς τὸν ἀπόλυτον καὶ γαλήνιον Μ η ενισμὸν.

Κατὰ τὸν κ. Δομίνον, ἐπικαλούμενον καὶ τὸν Πλωτῖνον (οὗτος δὲ ἦν τότε μὲν ὁμοίος τις τῷ Ἀπολλωνίῳ Τυανῆ, ἔφη δὲ τοῖς ἐν Ἀγγλίᾳ πνευματικαῖς), ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ὠμίλησε περὶ πληθῶς κόσμων καὶ ἀμοιβῶν βίαν εἰμὴ τὰς ὀλίγας λέξεις «ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου πολλὰί μοι εἰσὶ.» Βεβαίως ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἄλλης ἐπιστημονικῆς περὶ τούτου διδασκαλίας εἰς τὸν Λαὸν εἰς ὀλίγας λέξεις τοῦ Εὐαγγελίου δύναται πολλὰς νὰ περιλείψῃ καὶ ἢ ἐπιστήμῃ τῶν κοσμογραφῶν καὶ αἱ ἐλπίδες τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ. Ἡ κοσμογραφία ἦτο τότε σκοτεινῇ, ἀλλὰ καὶ σήμερον μὲ ὄλην τὴν πρόδόν τῆς ἢ ἐπιστήμῃ ἐντὸς αὐτῶν τῶν ὀλίγων λέξεων περιορίζεται καὶ ἐὰν εἶτι μεγαλῆτερας ποιῆσθαι προόδους. Ἐὰν δὲ ἐκ τῶν χιλιάδων ἀστέρων νεφελωμάτων ἐν μόνον, τὸ τοῦ Γαλαξίου, ὑπολογίζεται κατὰ τοὺς ἀστρολόγους ὅτι

σύνκειται ἐξ ἑκατῶν ἑκατομμυρίων ἀστέρων, πόσα ἄρα γε δυσσεκατομμύρια ἀστέρων ἐμπεριέχονται εἰς τὰ ἐν τῷ Οὐρανῷ μέτρα συστήματα; ἢ ἐρευνᾶ ἐλευθέρως ἢ ἐπιστήμῃ, ὁ ἐρευνῶν τὴν φύσιν ἐρευνᾶ τὸν Θεόν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀμοιβῆς, τίς οἶδεν ἐὰν εἰς μεταξύ τῶν τῶσαν δυσσεκατομμυρίων ἀστέρων δὲν θά εἶναι ἢ μάλιστα μὴ μὴ τοῦ κ. Δομίνου; ἢς συλλογισθῆ τότε τί κόσμοι, ὅποια λαμπραὶ μοναί! Ἴσως ἐνταῦθα ὑπομειδίσῃ ὁ ἀναγνώστης διὰ τὴν φαντασιώδη πτῆσιν καὶ τολμηρῶν τοῦ νοῦς περιέργειαν ἀλλὰ δὲν ἀρμύζει μᾶλλον εἰς τὸν ἀνθρώπον νὰ ἐπιπλῆξῃ οὕτως ὑπόφωτος διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ πρὸς τὴν οὐράνιον μεγαλειότητα, ἀπὸ τοῦ νὰ καταδιβᾷζῃται εἰς τὴν ἰλὸν τῶν σκωλήκων καὶ τὸ γένος τῶν πιθήκων; ἐνόσω λοιπὸν ἢ ἐπιστήμῃ δὲν ἀποδεικνύει τὸν μηδενισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, διατὶ οὗτος; ν' ἀρνήται τὸν ὑπέρτερον αὐτοῦ προρισμὸν ἐν τῷ μέλλοντι, ἀφοῦ ἔχη τὸ φῶς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, καὶ μάλιστα τὸν ὑπέρτατον αὐτοῦ πλάστην καὶ δημιουργὸν τοῦ παντός ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ;

Μέχρι τοῦδε ἠκολούθησαμεν καὶ ἡμεῖς παρῶδικῶς τὸ ὕφος τοῦ κ. Δομίνου, καὶ οὐδὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ γινήῃ λόγος περὶ πνευματισμοῦ, ἐν ᾧ ταχέως ἐδόθη καὶ δοθῆσεται ἐπὶ μᾶλλον ἢ προσήκουσα ἐκτίμησις. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ κ. Δομίνος ὑπόπτως τῷ ὄντι ἀνέμειξεν αὐτοῦ καὶ ἐσχέτισε τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ καὶ διότι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν βλέπομεν, ἐκτὸς τῆς χορείας τῶν κατὰ καιροὺς Ἰλιστῶν, Ἰδανιστῶν, πανθειστῶν, ἐπικουρείων καὶ τῶσαν ἄλλων περιδρόμων, βλέπομεν λέγω καὶ πολλοὺς παρ' ἡμῶν νέους μηδενιστῶν καὶ φανερῶς ἢ ἀφανῶς μαχομένους πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, γράφομεν τὴν μικρὰν ταύτην διατριβὴν, νομίζοντες ἔτι διὰ τοιοῦτων διατριβῶν δὲν βλάπτεται ἀλλ' ἐπιβρῶνται τὸ ὑπὲρ τῆς θρησκείας κοινὸν φρόνημα τοῦ λαοῦ, διότι τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκκρατιώθη μᾶλλον διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἀνεκλήθην ἐπασχολήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἐν ταῖς διαίρεσιν αὐταῖς μάλιστα.

Ἄλλ' ἀφίπνουντες ἐνταῦθα τὸ παρῶδικὸν καὶ εὐτράπελον ὕφος τοῦ κ. Δομίνου ἐξετάσωμεν σπουδαίως, ὡς ἀρμύζει ἐν οὐκαιότητι, τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ πνευματικωτέρου τῶν ἀπὸ γῆς, δηλονότι τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν ἐν ἀρχῇ ἐπιγραφόμενον τίτλον.

(ἐξακολουθεῖ)

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ.

LE SURNATUREL
DANS LE MONDE ANIMAL

(suite. v. N° 15)

Même au temps du czar Terrible, quand la Russie des Ivans a déjà subi l'influence des idées occidentales, ces croyances persévèrent. Nikita Romanof, le héros des *bylines* sur Ivan IV, emploie contre l'ennemi les moyens qui réussissaient si bien aux anciens *bogatyr*. Transporté par l'imagination populaire dans la période des troubles qui suivirent l'extinction de la branche des Rurikovichs régnant à Moscou, il prend la forme de l'hermine et du loup pour ravager l'arsenal et les écuries des Polonais. A une époque plus récente encore, quand sous les dynasties prussienne et allemande (Romanof et Holstein-Gottorp) l'esprit de doute avait fait tant de conquêtes en Russie, le roi de Prusse, Frédéric II, est représenté dans la poésie populaire comme doué de la faculté de transformations accordée aux anciens *bogatyr* russes. Le sceptique correspondant du philosophe de Ferney devenait dans la poésie pareil à Dobryna, le vaillant oncle de saint Vladimir, dont les prodigieuses métamorphoses ont tant occupé les auteurs du cycle de Kief. (1)

La poésie populaire bulgare nous offre aussi des exemples de transformations. Ainsi *Bog* (Dieu) change, à leur prière, un homme en aigle et une femme en coucou.

En Occident l'exemple le plus frappant de la persistance de cette doctrine est le mythe du loup-garou. Mais dans ce mythe on ne retrouve aucune trace du loup héroïque dont il a été plus d'une fois question. Ce mythe a le sombre caractère que le moyen-âge occidental, qui subissait profondément l'influence du dualisme, aime à donner à ses créations. Les métamorphoses n'avaient d'autre origine qu'une puissance satanique. (2) Les sorciers, comme agents de Satan, pouvaient

(1) Kiriévski II.

(2) Horst *Dämonologie oder Geschichte des Glaubens an Zauberey und dämonische Wunder*. II. 217

se transformer en loups, en prenant ainsi la livrée de leur maître, dont un des noms ordinaires était *Lupus*. Le lycanthrope a été la terreur de l'Europe et la crainte, qu'il inspire est loin d'être dissipée partout. Même au XVe siècle, sous l'empereur Sigismund, nous voyons une assemblée de théologiens célèbres décider qu'il faut admettre l'existence des loups-garous. Si l'on en croit un écrivain français, des provinces de la France qui passent pour relativement instruites, comme la Touraine, la Normandie, les départements de l'Est, « possèdent encore des loups-garous qu'on redoute ». (3) Les provinces de l'ouest sans parler de l'Auvergne et du Limousin, sont restées, on le sait bien, plus exposées aux terreurs, qui ont si longtemps pesé sur l'Europe. L'Afrique tremble toujours aux pieds des dieux du monde primitif. Les Africains croient que les forgerons ont le privilège de se changer la nuit en bêtes féroces pour se rassasier de chair humaine, privilège qui doit être envié des hideux anthropophages qui poursuivaient M. Stanley et ses compagnons de leurs cris d'ogres en fureur. (4) Les Chrétiens de l'Abyssinie n'ont pas sur ce point une autre croyance que les nègres.

Sans parler des grands et redoutables carnassiers que l'homme est en train d'exterminer, qu'il devait considérer naturellement comme les principaux agents du principe du mal, sans parler des ophidiens, dont le caractère lui semblait encore plus démoniaque, d'autres animaux, plus ou moins inoffensifs, ont ordinairement dans les mythes une physionomie suspecte. Tels sont le bouc, le singe, le bélier, le sanglier, l'âne, le chien, si souvent semblable au loup (*canus lupus*). (5), la chauve-souris, etc.

Nos diables sont comme ceux des Persans représentés avec les longues cornes du bélier et du bouc, emblème de la force bestiale. Le démon, sous la forme

(3) Gérard de Rialle. *La Mythologie comparée* T. I. (1878)

(4) Stanley *A travers le Continent mystérieux*.

(5) V. dans la *Zoologie mythologique* les chapitres sur ces animaux.

du bouc présidait au sabbat, où sorciers et sorcières arrivaient montés sur des ânes, des boucs et des manches à balai. (6) Des chiens féroces, pareils à Cerbère, figurent les monstres du sinistre empire. Presque toujours Satan se manifestait aux magiciens, dès les temps apostoliques, sous la forme d'un chien. (7) Si parfois sous celle de l'âne (8) il a la fureur du sanglier, la malice du serpent dont il porte la queue, il a les ruses du singe, qui semble avoir donné naissance au satyre. La chauve-souris lui a fourni ses sinistres ailes. Malgré les immenses services, que rendent les chauves-souris insectivores, les pauvres chéiroptères ont été constamment un objet d'épouvante et d'horreur. Les Juifs les mettaient au nombre des animaux impurs; elles avaient inspiré aux Grecs l'idée des Harpies, et trop souvent les paysans se plaisaient à les clouer vivantes aux portes des granges, comme les chouettes et les hiboux (9) mal famés et pourtant si utiles à l'agriculture, qu'ils délivrent du fléau des rongeurs.

En Sicile, la chauve-souris, appelée *taddarita*, est considérée comme une forme du Démon. Pour la prendre, on lui chante ce refrain :

Taddarita, 'ncanno, 'ncanna
Lu dimonio ti 'ncanna
E ti 'ncanna pri li peni
Taddaritta, veni, veni.

On l'expose ensuite à la flamme de la chandelle ou du foyer, quand on ne la crucifie pas.

Si tant de millions d'hommes ont péri victimes de nos erreurs et de nos préjugés, que de fois l'animal a souffert de

(6) V. Collin de Plancy. *Dict. infernal*.

(7) Ainsi Méphistophélès dans *Faust*.—Comp. et *Collection of rare and curious tracts relating witch craft*. Londres, 1838.

(8) *Chronique de St Zonis* V.

(9) «Le hibou mâle, dit M. de Gubernatis, est encore spécialement regardé en Italie, en Russie, en Allemagne et en Hongrie comme d'un caractère détestable et funèbre entre tous.» (*Zoologie mythologique*. Le Hibou.)

notre incurable ignorance et de notre cruelle stupidité ! Le «roi de la création en est trop souvent le bourreau.»

(à suivre).

DORA D' ISTRIA.

ΕΙΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

[Συνέχεια και τέλος.]

«Ο Φογάτσος εἶνε λίαν ἀξέπαινος, ὡς ἐργαζόμενος μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως του, καὶ ὑπὲρ Ἑθνου μας.

Λέν προσεπάθει νὰ ἀποθησαυρίσῃ ἀγροτικῶς χρηματὰ, δὲν ἦτο ἐγωῖστῆς ἀλλ' ἐσκέπτετο νὰ ὑφέλῃσῃ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, ἰδίως δαπάναις, ἐξέδοτο δύο καλὰ περιοδικὰ, ἰταλιτὶ γεγραμμένα, εἰς ἃ πολλὰ τὰ τεργνὰ καὶ ὠφέλιμα. Τὸ ἰδανικὸν τῶν περιοδικῶν τούτων ἦτο ἡ φιλοπατρία. Τὸ πρῶτον ἐπιπλοροεῖτο FLORILEGIO, τὸ δὲ δεύτερον ALBUM IONIO. Τὸ μὲν περιεῖχεν ἀναγνώσματα τεργνὰ καὶ ὠφέλιμα, τὸ δὲ ἐπραγματεῖτο περὶ σοβαρωτέρων ἀντικειμένων, —περὶ τεχνῶν, ἐπιστημῶν, φιλολογίας, γραμματολογίας, θεάτρων κτλ. Εἰς τὸ Album Ionio, ἀριθ. ΧΙϋ τῆς 14 Ἰανουαρίου 1841, ὑπάρχει καὶ μετὰ φρασῶν ἑμμετρος σκηνῶν τῆς ὠραίας τραγωδίας, ἣτις εἶχεν ἀντικείμενον τὸ Μεσολόγγιον, τῆς ἀειδήμου λογίας Εὐανθίας Καίρου. Τὴν μετὰ φρασὸν ἐπιλούτισε διὰ σημειώσεων καὶ ἀνατύπων αὐτὴν ἀκολούθως ἐν Ἀγκῶν τῷ 1865. Σκοπὸν εἶχον νὰ δημοσιεύσωμεν στίχους τινὰς τοῦ Φογάτσου, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι εἶνε καλλίτερον νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν σκηνὴν τῆς μεταφράσεως τῆς τραγωδίας τῆς Καίρου. Ἴδου αὐτήν.

Il giorno è sull'imbrunire. FANCIULLI ο donne coi fardelli de'loro oggetti più preziosi attraversano la via. Le scorta una forte mano del presidio di Missolungi, sotto gli ordini di LISIMACO. Fanno sosta dinanzi ad un Santuario. Al battere dell' ora destinata all'amara partenza UNA DELLE DONNE FRA LE PIU NOTABILI esclama:

Salve terra natal! — Città diletta,
Dove di libertà l'aure benigne
Respirammo un istante!

Soggiorno abbandonato alla vendetta
Del Mussulman tiranno,

Dove più non s'udranno
Lieti echeggiar di libertade i cantii!...

ALTRA DONNA

Tombe de'padri nostri,
Su cui ci fia vietato
La rugiade versar de'nostri piantii!...

UN ALTRA

E voi, Case di Dio,
Dove Riconoscenza inni sciogliea...
Cari oggetti del cor... per sempre addio...
V'abbandoniamo ignare
Quale a scampo cercar terra, qual mare...

UN SACERDOTE

Fattosi al limitare del Santuario le benedice. Tutte s'inginocchiano tenendo stretti al loro seno i proprii figli, e sciolgono questa preghiera:

TUTTO IL CORO

Clemente Iddio, deh! guidaci
In questa notte orrenda—
Alle nemiche involaci
Spietate man... ti prenda
Degl'innocenti pargoli,
Che a te serbiam, pietà!

UNA PARTE DELLE DONNE

Se d'uopo ancor di vittime
Ha la comun salute,
Deh! fa che noi siam l'ultime...
Paghe cadendo e mute
A piè del patrio altar,
De'perfidi la rabbia
Dato ne sia sbramar...

TUTTO IL CORO.

S'entro a quei cor feroci
Nulla potran le voci
Che inalza Umanità;
Trionfi e al fin ci vendichi
La Greca Libertà.

S'ode dal vicino baluardo uno squillo di tromba secondo segnale della partenza: le donne si alzano.

IL SACERDOTE

Udiste?... Il segnale...

LA PRIMA DELLE DONNE

Compagne, costanza!...

La terra natale ci è forza lasciar—

VITRE DONNE

Un bacio... un amplesso...

IL SACERDOTE

Non restavi adesso

Che tutta fidanza nel cielo serbar—

Le donne baciano la terra, s'abbracciano e s'allontanano. Intanto è comparso Nicerate colla figlia Cleonice e col giovinetto Carigene suo figlio. Lisimaco, duce della scorta, va a stringergli affettuosamente e con riverenza la mano.

NICERATE

Lisimaco, i miei figli ecco son questi...
Dolei del mio paterno amore oggetti,
Che al tuo coraggio è all'amistà confido—
Lor giorni in te, nelle tue man depongo...
Vivano a libertà, se no... m'intendi,
Amico, tu—Vien, figliuol mio; t'appressa:
Ch'io... per l'ultima volta... o Carigene,
T'abbracci—Ognor sovvenngati di questo
Feral momento—Adulto, ti rimembra,
Che a Missolongi, qui, giace la salma
Di tua madre... che tutto i tuoi fratelli
Alla difension di queste mura
Versaro il sangue... e che, fra le sue torri
Abbandonate, il padre tuo restava
Fino all'ultimo istante—E tu, Cleonice,
Già mia delizia, or mio cordoglio... vieni
Al tuo misero padre, e digli addio...
Chi sa se mai più rivedremci...

(intenerito si allontana dai figli)

O Amore

Di patria, fuor che tua possanza, al mondo
Cosa non v'ha che me da'figli miei
A staccar valga... me sostieni in questa
Prova crudele... *(si slancia a riabbracciare*
CARIGENE) Ah! figlio... io si... compiangio
All'innocenza tua... Deh! quale incanto
Ti sta nel guardo... Ah! de'tuoi mali or nullo
Presentimento hai tu... sorridi a questo
Genitor snaturato, che ti svello
Per la patria da se... tu immota, gli occhi,
Cleonice mia, da me ritorci e muta
Ti stai? Di me qual formi tu pensiero?...
Al genitor che non favelli, o figlia?...

CLEONICE

Lassa! Che dir dovrei, se più non m'ami?
Se m'odii? —

NICERATE

Odiarti!?, io!? Che di'mai! Se tutte
Le angosce del mio cor tu conoscessi...

CLEONICE

Perchè la sorte di morirti accanto
Invidiarmi?—Se m'ami ancor, m'uccidi...
Questa vita ritogli... un cor ferisci
Che staccarsi da te non puote... o lascia

Che il braccio mio, se il tuo mal regge il
Vibri su questo sen... (colpo
(Cava un pugnale in atto di ferirsi Carigene ne la impedisce gettandosi fra le sue braccia.))

NICERATE

Figli!... Mia figlia!...

Meco morir?... giovine tanto!.. A brani
Deh! non straziarmi il cor, Cleonice — al
Pietà t'inchini, al tuo misero padre... (padre
Le mie lagrime vedi... Ah! non forzarmi,
Non m'astringere...)

CLEONICE

Io scelsi—o entrambi a questi
Lugubri lochi ci torremo, o tomba
Fia Missolongi a entrambi...

NICERATE

E Carigene?

Il fratel tuo?—Di lui che fia?... sostegno
Altro ei non ha che te—Questo innocente
Almen ti mova... o figlia mia... mia figlia!—

CLEONICE

(Con fredda fermezza.)

Al nostro amico affidalo. Lisimaco
Con se lo adduca e in salvo il tragga...

CARIGENE

(Abbraccia la sorella ed esclama piangendo)

Ah! no...

Non lasciarmi, Cleonice; dal tuo fianco
Lunge non mi voler...

CLEONICE

Va, Carigene,

Diletto mio: Lisimaco deh! segui
Presto t'aggiungerò...

CARIGENE

Tu non verrai:

Tuo dir comprendo...

CLEONICE

È necessario adunque

Ch'ei pur questo fanciul nostri perigli
Con noi divida... Ma, se l'inimico...
Cagione io farmi di sua morte?... nullo
Avanzerà di nostra casa il sangue
A vendicare un di dei nostri uccisi?...
Lassa!—Ma come un si tenero padre
Abbandonar?... Come?... Proteggi, o Dio,
Del padre i giorni e del fratel... ma poi...
(In uno slancio di repente entusiasmo.)
Sacro suolo natio, patria diletta,
Tu mi sii tomba... il corpo mio ricuopri...
Haito al cener della madre ei giaccia—

LISIMACO

Infelice Niceta!—A quanto strazio
Eri serbato...

NICETA

Io persuader sperai

Di ritrarsi a'miei figli; e, non tremante
Sul destin lor, Lisimaco, sperai
Trucidare que'barbari... Ma quali
Nemici, quali eserciti ardiranno
Or d'accostarsia me?... Vengan... li attendo...
Vengano a torre pur... da me trafitti
Giù piomberan dall'alta rocca gli empii
Che agli assalti verranno e a noi sol degne
Morte e tomba saran le sue rovine.—
(Fa cenno a Lisimaco di seguire le turbe, nentr'egli co'figli s'avvia alla rocca vicina.)

LISIMACO

(In atto d'ubbidire.)

Addio, forte de'forti!

NICERATE

Un bacio... Addio—

(Entra nelle rocca con Cleonice, e Carigene. S'ode suono di trombe e di tamburi. È un allarme.)

Ἐν Κερκύρα καὶ ἄλλα ἐδημοσίευσεν. Ἡ συλλογὴ ποιήσεων δὲ εἶνε κακῆ. Τῷ 1835 ἐδημοσίευσεν τὸ τραγικὸν ἔμμετρον δράμα, εἰς τέσσαρας πράξεις, τιτλοφορούμενον Νόρμα, ἕπερ ἀπέρρωσε τῷ κόμπτι Διονυσίῳ Φλαμπουράρη. Εἰς τὸ δράμα τοῦτο εὐρίσκει τις πολλὰς καλλονὰς, ὡς ἐπηγήθη καὶ ὑπὸ τοῦ διασήμεου Νικολίνῃ. Τὸ δράμα τοῦτο ἀνετίπωσε, σὺν ἄλλοις, ἐν Ἀργαῶνι τῷ 1835. Τῷ 1843 ἐδημοσίευσεν *Le Muse*, miscellanea di letteratura e di morale, ἐν αἷς ἀναγινώσκονται διάφορα καλὰ ποιήματα, διηγήματα, τὴν ἔμμετρον μετὰφρασιν τῶν διστίχων τοῦ Διονυσίου Κάτανος, διάφορα ἐπιγράμματα καὶ ἄλλα τινά. Καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ἡ Ἐλένης δὲν ἐλησημονήθη. Ἐγκωμιάζονται μετὰ ἐνθουσιασμοῦ, ὁ κυβερνήτης Καποδίστριας, οἱ ἱεράρχαι Εὐγένιος καὶ Νικηφόρος, ἡ Θεοτόκη Ἀλκήριστις, ὁ Παῦλος Προσαλένης, ὁ Βονδιώλης. Εἰς τὸν αὐτὸν τόμον ὑπάρχει καλὸν μελοδράμα εἰς πράξεις τρεῖς DIRCE *figlia di Aristodemo*, φέρων τίτλον ἕπερ ἐμουσοργήθη ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Κυριακοῦ Παδοβάνῃ. Τοῦ μελοδράματος προηγείται σύντομος εἰσαγωγή, ἐν ἧ, σὺν ἄλλοις, γίνονται ὄρθαι παρατηρήσεις εἰς τὸν Ῥομάνον διὰ τὴν Νόρμα, ἀποθανατισθεῖσαν διὰ τοῦ Βελίνῃ, ἐπειδὴ ἡ ποίησις ἔχει τὰς ἐλλείψεις. Ὁ τόμος οὗτος ἀπέρρωσε τῇ Δορίνῃ Πετριτσουπόλῃ. Αὐτὰ καὶ ἄλλα τινά ἐξέδοτο ἐν Κερκύρα ὦν. Εἰς τὴν Ἑταλιαν

έξελλε προς δημοσίευσιν άρθρα, ἀφορώντα οτε μὲν τὴν Ἰταλίαν, οτε δὲ τὴν Ἑλλάδα—ἀνωμόως πολ- λάκις.

Ἡ ἐν Κερκύρα οἰκία τοῦ Φογάτσῃ ἦτο τὸ κατα- φύγιον παντὸς φιλελευθέρου. Τοὺς ἄλλους Ἰταλοὺς πρό- σφυγας μεγάλας περιεπιέτο καὶ προσεπῆνε τοῖς πᾶσι νὰ φανῇ ἀφιλήσας, ὡς μᾶς ἐπιβεβαιώσεν παρ' ἡμῖν δια- μένων διακεκρυμμένος Ἰταλὸς καθηγητής Ι. Μαρτζώκης.

Ἀποθανόντος τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΣΤ' εἰς τὴν παπικὴν ἐμπικρατεὶαν μέγας ἦτο ὁ ἀναβρασμός. Ὁ νέος Πάπας Πιὸς Θ'. ἔδωκεν ἀμνηστίας καὶ μεταρ- ρυθμίσεις. Ὁ Πιὸς Θ'. ἐφάνητο κατ' ἀρχὰς πατριώτης καὶ φιλελευθέρου.

Τῆ 24 νοεμβρίου τοῦ 1846 ἐγκαταλείπει ὁ Φογάτσῃ τὴν Κέρκυραν καὶ μεταβαίνει εἰς τὴν προσφιλεῖ πατρίδα. Ἡ Κέρκυρα ἐλυπήθη καὶ εἰσέτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀναφέ- ρεται. Εἰς τὴν πατρίδα του διορίσθη ἀμέσως καὶ ἡ- γητής εἰς τὸ Γυμνάσιον, ἀλλὰ μετὰ ἐν ἔτος, ἔλαθε τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ. Ἐλάθεν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Τρε- βίζου καὶ Βελούνου, ἐνθα ὁ Αὐστριακοὶ ἠττήθησαν.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ ταγματάρχης πρίγκηψ Ἀραμζας, προσεκάλεσε πάντας τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ παρεκά- λεσεν αὐτοὺς ἵνα ἀφήσωσαν εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς τὸ Τρί- βίζον καὶ νὰ μάχωνται μᾶλλον ὑπὲρ τῆς Ἑνετίας, ἐπεὶδὴ ἐροβείτο τὴν προδοσίαν τοῦ βασιλέως Καρό- λου Ἀλβέρτου. Ὁ Φογάτσῃ τότε διαμαρτυρήθη ἐν- τόνως, ἔδειξε τὰς σὺλλας του, εἰς τὴν μνήμην πάντων ἔθεσε τοὺς ἐξορίστους, τοὺς Bandiera τοὺς Ricci- otti, τὸν Moro, ὑπεσχίριζε τὴν εὐκαιρίαν τοῦ βα- σιλέως συμπεραίνων δὲ εἶπεν ὅτι ἂν ἡ συμβουλή τοῦ Ἀραμζα ἐγένετο δεκτὴ εὐά ἀπεσοῦτο. Ὁ λόγος τοῦ Φογάτζί ηχεροκοτήθη.

Τῆ 1849 ὁ Φογάτζί, ἐπολέμησεν εἰς Βενετίαν καὶ Ῥώμην. Πρὸς αὐτὸν ὁ στρατηγὸς Roselli ἐνεμπεσέθη ἀρκετὰ ποσά, ἀπερ ἐνεχείρισε τῷ στρατηγῷ Vaillant, οὗς μεγάλως ἐγκωμιάζων τὴν τιμιότητα αὐτοῦ τῷ ἐ- πρότεινε νὰ ὑπερτήρησῃ τὸν γαλλικὸν στρατὸν μὲ θαν- ὂν ἀνώτερον. Ἀπῆντησεν ὅμως ἐπὶ μόνον ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας πολεμεῖ.

Ὁ Πάπας ἀκολούθησεν τὸν ἐφουλάκισεν ἐπὶ εἴς μῆνας. Εἰς Ἀγκῶνα μεταβὰς, ἐξακολουθεῖ νὰ μετέρχεται τὸν διδάσκαλον, μὲ ἀρχὰς ἐλευθέρου. Ἐνθουσιάζων. τοὺς νέους ὑπὲρ τοῦ μεγάλειου καὶ ἐνώτητος τῆς πα- τρίδος, εὐχαίρει ἂν εἰς τὸν Πάπαν ἡ διδασκαλία αὐ- τοῦ δὲν ἦτο εὐχάριτος. Οὐδὲν πρᾶγμα ὑπάρχει εἰς τὸν ἀνθρώπον ὑπερῶν τῆς πατρίδος· ὅταν ἐργάζηται αὐ- τὴν ὑπὲρ αὐτῆς, οὐδὲν ἀφοβεῖται, ἰδίως ἐκεῖνοῦς οἵτινες ἀεί- ποτε ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφερόντων φροντίζουσιν.

Ἐκτός τῶν ἀναφερθέντων συγγραμμάτων ἐξέδοτο ἐν Ἀγκῶνι—ἐν οἰκονομικῶν δρῆμα εἰς τέσσαρας

πράξεις μὲ τὸ τίτλον *Elvira e Antonietta, o Le due Amiche*, ὅπερ ἔχει τινὰς καλλονὰς—*Saviezza e Patriù* κομικὰς σκηνὰς—*Commemorazioni al Montanelli—Venezia Roma e l'Europa*—Ἐκ- εῖς ἐπὶ τῶν φιλοδραματικῶν Ἀκαδημιῶν, καὶ ἄλλα πολλὰ ἔμμετρα καὶ πεζά. Ὁ κάλαμος του ἦτο πάντοτε ἐτοιμος διὰ τὰ ἀξιοσημειώμενα τῆς πα- τρίδος συμβῆναι. Εἰς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἀν- τανακλάται ὁ γνήσιος ἐνθουσιασμός ἀγνοῦ πατριώτου. Τὸ ἰδιανικὸν του ἦτο ἡ πατρίς καὶ ἡ οἰκογένεια. Τὰ ἔργα του, ὑπὸ φιλολογικῆν ἐσῶφην ἐξετάζόμενα, δὲν εἰνε εὐκαταφρόνητα· τῷ ἀναγνώστῃ διδάσκουσι τὴν ἡ- θικὴν, τὴν φιλοπατρίαν, τὸ αἶσθημα τῆς φιλίας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης. Καὶ αὐταὶ ἐκεῖνα αἱ λυρικά ποιήσεις, ἂν δὲν ἦνε πυνδαρική, οὐχ ἦτον ὅμως τινὲς τούτων δύναται νὰ κοσιμῶσι τὸν εὖστοιον παρεσσὸν τῆς Ἰταλίας. Ἐχθρός ἦτο τοῦ *réclame* καὶ ἐνθ' ἠδύνα- το νὰ ἀποκτήσῃ πλοῦτη, προὔτηψε τὸν εὖσυνειδητο- βιον. Οὕτω τὰ τέκνα του ἐκληρονόμησαν μόνον τὴν τιμιότητα καὶ τὴν φιλοπατρίαν.

Σ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΟΥΤΤΕΡ

(Ἐκ τῶν τοῦ Σουηδοῦ Αὐγούστου Μπλάνς)

Α'.

ἮΤΟ σπανίου εἶδους φοιτητής ὁ Κάρλος Οὐττερ. Πρὶν τὸν σεῖλη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Οὐ- ψάλης, ὁ πατὴρ του, ἀρχιερατελλοποὺς ἐν Στοκχόλμη, τὸν εἶχε τοποθετήσει εἰς τὴν σχολὴν τὴν διατηρου- μένην ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου τῆς αὐλῆς ὀνομαζόμενον Ῥυδέν. Ὁ Ῥυδέν ἦτο τιμιώτατος ἀνὴρ, ἀλλὰ πα- ρεδίδετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἱερᾶς Γραφῆς· ἐβραίου γεγραμμένης καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ὁπτασιῶν τοῦ Σθενδενβώργ. Τὸ δ' ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι οἱ μαθηταὶ του, ἀφαιούτως ἰκονισμένοι ὡς πρὸς αὐτὰ, ἦσαν ἀμαθεῖς σχεδὸν ὡς πρὸς ὅλα τὰ λοιπὰ. Δὲν ἐξακοῦμεν δὲ οὐδὲ τὴν κατήγησιν, ἤτις, γε- γραμμένη δὲν γνωρίζω εἰς πόαν γλώσσαν ἦτο πάν- τοτε σχεδὸν ἐβραϊκὰ διὰ τὰ παιδιὰ.

Ὁ Κάρλος Οὐττερ ἦτο ὁ κεκαρυγμένος εἰνούσιμος τοῦ Ῥυδέν, καὶ, ἔνεκα τούτου, ἀνεμειγμένον ὀλί- γον καὶ εἰς τὰ οἰκιακὰ του. Τῷ ἐκόμιζε τὸ ὕδωρ του, τῷ ἠγόραζε τὸν λευκὸν ἄρτον του διὰ τὸ πρόγευμά του, ἔτακτοποιεῖ τὰ ζύλια του κατὰ τὸ φθινόπωρον, τὰ ἐκοπτε καὶ τὰ ἐπριόνιζε κατὰ τὸν χειμῶνα, γυμνά- σματα τὰ ὁποῖα ὁ Κάρλος Οὐττερ τα ἐνόμιζεν παι-

γνίδιον, διότι, δεκαπενταετής, ἦτο ἦδη μεγαλειώτερος καὶ δυνατώτερος πλείων εἰκοσιπενταετῶν νέων.

Ὁ Κάρλος Οὐττερ ἐμίσει τὰ παιδιὰ τῶν ἄλλων σχολειῶν. Ἐνόμιζεν ὅτι, νέος Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, ἐκλήθη ἵνα ἐξολοθρευθῇ πάντας τοὺς μὴ εἰδότας τὴν ἑβραϊκὴν. Ἐκάστῃ ἡμέρᾳ ἐσημειοῦτο ὑπὸ μαχῶν, ἐνθα ἔνικα τοὺς τρομεροὺς Φιλισαίους. Ἦτο ὁ τρώ- μος μεγάλων καὶ μικρῶν σχολεῖα ὀλόκληρα ἐφευ- γον προ αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις ἤγγιζεν ἡ στιγμή, καθ' ἣν ὁ ἦρος μας ἐμελλε νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ὅποιαν σχολὴν εἶ ἀκολούθει; Ὁ πατὴρ του ὤνευρεύετο νὰ τὸν κάμη ἱερέα. Ἀλλ' ἐὰν ἐγγίγνωσκε μερικὰ ἑβραϊκὰ, ἐκ τῶν ἐλληνικῶν καὶ λατινικῶν οὐδὲ λέζων ἤξευρεν. Ἀφ' ἑτέρου, αἱ ὁπτασίαι τοῦ Σθενδενβώργ δὲν τὸν εἶ- χον σχεδὸν προπαρσκευάσει εἰς φιλόμαθητῶν τὰ δι- δον. Ὁ Κάρλος Οὐττερ ἀνεχώρησεν εἰς Οὐψάλην, ἐνθα, χάρις τῷ Σουηδῶδι καὶ ἀλλοκότῳ φυσικῷ του, δὲν ἐδράδωνεν νὰ λάμπη μετὰ τῶν Σουηδῶδων φοι- τητῶν.

Καθημερινῶς θεῶτο περιφερόμενος ἐν ταῖς ὁδοῖς, κολαφίζων τοὺς ἀγυμνάσιας, κτυπῶν τοὺς κύνας καὶ ἐνοχλῶν τὰς ὑπερστράτας. Περιεπαίζε τοὺς πολίτας, ἔθραυε τὰς ὕλους, ἐξεκρέμα τὰ τεχνόσημα, καὶ ἔ- κμανε τὸν βαθύφωνον εἰς τὰς ἀκαδημαϊκὰς συν- αυλίαις. Διέπρεπε κυρίως εἰς τὸ νὰ κτυπᾷ τὰς χαλ- κῖνας χύτρας (τεντζερδέες) ἐν εἰδεί μουσικῆς ἐφευρε- θείσης ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν, καὶ ἦν ἀπεκάλουν « τουρ- κικὴν μουσικὴν ».

Μετὰ δύο ἔτη, ὁ Κάρλος Οὐττερ διετάχθη ῆ- πῶς ὑπὸ τοῦ πατρός του ὅπως δώσῃ τοῖς ὅλοις τὰς πρῶτας ἐξετάσεις ἐν τῇ Θεολογίᾳ, καὶ τυχὴ τοῦ βαθ- μοῦ τοῦ ὑποψηρίου. Ὁ βαθμὸς οὗτος διδοται ἐν Σουη- δίᾳ εἰς πάντα σπουδαστὴν σχολῆς τινος ὅστις καταλ- λήτως ἐπέτυχεν εἰς τὰς πρῶτας ἐξετάσεις του,

Ὁ Κάρλος Οὐττερ ὅστις, παρὰ τὰ ἐλαττώματά του, ἦτο πολὺ καλὸς υἱὸς, ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πατρικὴν διαταγήν.

Ἀνηγόνται εἰσέτι σήμερον, ἐν Οὐψάλῃ τὴν διασκευ- ἀτικὴν ἱστορίαν τῶν ἐξετάσεων του.

Ἐρωτηθεὶς ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, καὶ ἰ- δικαίτητος ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῶν συνόδων, δὲν ἀπεκρίθη.

—Ἄς ἴδωμεν! τῷ λέγει ὁ ἐξετάστης, εἰπέτε μας τίποτε περὶ τοῦ Ἰωάννου Οὔς!

—Ὁ Ἰωάννης Οὔς! ὦ! λαμπρὸς, ἐξίκατος νέ- ος! Καὶ τί σῆθος!

—Πῶς! τί;

—Γνωρίζω ἀκόμη καὶ τὸν Κάρλον Οὔς τοῦ Γο- θεμβούργου, τὸν Ὁσκάρ Οὔς τοῦ Γκοττλάνδ, ἐπί- σης δύο λαμπροὺς νέους! . . .

Ὁ ἐξετάστης συνωφροῦθη.

—Πρόκειται περὶ Ἰωάννου Οὔς τοῦ ἀποστόλου, τοῦ Ἰωάννου Οὔς ὅστις ἐκάθη ζῶν.

—Ἐκὼν ζῶν! Ἀχ! Θεὸς μου! καὶ τί κακὸν λοι- πὸν ἐπράξεν ὁ ἀγαπητὸς ἀνὴρ;

Τοιοῦτοτρόπος ἐξηκολούθησεν ἡ ἐξέτασις. Ἐνωσῆ- ται δὲ ὅτι ὁ Κάρλος Οὐττερ ἀπεπείρηθη. Ὁ πατὴρ του, ἐλθὼν ἐπίτηδες εἰς Οὐψάλην ὄπως παρασταθῇ εἰς τὸν Φριαμβόν του εἶδε διαψευθείσας τὰς ἐλπίδας του. Ἀλλ' οὐχ ἦτον τὸ δειπνον ὅπερ παρηγγεῖλε πρὸς τι- μὴν τοῦ μέλλοντος ὑποψηρίου καὶ τῶν φίλων του ἐγένε- το. Ἐφαγον ἀφθόνως καὶ ἔπιον ἐπὶ ἀφρονώτερον. Μετ' οὐ πολὺ αἱ ἐξετάσεις ἐλησημονήθησαν. Ἄλλως τε, ὁ Κάρλος Οὐττερ παρηγόρησε τὸν πατέρα του ἐπιῶν εἰς αὐτὸν ὅτι ἦτο κάτοχος πληθῆος προτερημάτων καὶ εἰς τὰ ὄπισθα οὐδεὶς ἦτο ἀντάσιος νὰ ἀντιπαρα- ταχθῇ. Παραδείγματός χάριν, τὸ νὰ ἐξαρθρῶ τὰ μέ- λη, νὰ ὀμιλῇ ὡς ἐγγαστριμυθός, νὰ παίζῃ αὐλὸν ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων, ἐπὶ τέλους διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ δέχεται προσηλύτους εἰς τὴν παράξενον τάγμα οὗτινος ἦτο ἀρχηγὸς καὶ εἰς δ. ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὁ ἐντιμὸς βαρβελλοποὺς ἐπιστήμιος ἐμυήθη.

Κατὰ τὴν δευτέραν πρωινήν ὥραν, ὁ εὖθυμος ὁμιλος τὸν ἐπανάφερεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του, ἐντελῶς μέθυ- σον, ἐν μέσῳ τῶν ἄσμάτων καὶ τῶν σαλπισμάτων τῆς « τουρκικῆς μουσικῆς » Ἐκαύσεν ἐκ συγκινήσεως, ἔ- πεσεν εἰς τὴν κλινὴν του, ἐκοιμήθη, ἐξύπνησε μὲ τρο- μερὸν πονοκέφαλον καὶ ἐπανήλθεν εἰς Στοκχόλμη, ἐν γένει λίαν εὐχαριστήμενος ἐκ τοῦ ταξιδίου του.

Ὁ Κάρλος Οὐττερ ἔμεινεν εἰσέτι εἰς τὸ Πανεπι- στήμιον ἵνα τελειοποιηθῇ ἐν τῶς προτερήμασιν ἅτινα κατέχευε καὶ εἰ δυνατόν προσκτήσῃ καὶ ἑτέρα. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ἀπέτυχε, παρὰ τὴν ἔακταν τὸν ἀγγέλιον δι' ἧς, ἔλεγον, ὅτι ἦτο πεπροικισμένος. Ὁ εὐλικρινὴς καὶ ἐλευθέρως χαρακτήρ του τῷ προσεκέ- μιζε τὴν φιλιαν πάντων, καὶ μεγάλως τὸν ὑπελή- πτονο ἔνεκα τῆς ἐκτάκτου ἰσχύος του. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἰσχύς τοῦ σώματος, συνήθης κληρονομία τῆς νεότητος, τῷ ἐπέτρεπε νὰ παίζῃ ὑπέροχον πρόσωπον εἰς τὰ γεύματα καὶ εἰς τὰς φιλονεικίας, οὐδαμῶς ὅμως τὸν ὠφέλει εἰς τὰς σχολικὰς δουμιασίας καὶ τὰς ἐξετά- σεις δι' ἧς ἐξηκολούθει νὰ αἰσθάνηται πικρὸν.

Ὅταν ἐπανεῆρχετο εἰς τὴν οἰκονομίαν του, ὁ Κάρ- λος Οὐττερ διετῆρει τὸ τοῦ σπαδασοῦ ἔνδυμα, ἐνόισε μάλιστα εὐδαίμονον ἐν μεγάλῃ γολῆ, μὲ τὸν πῖλον ὑπὸ τὸν βραχίονα, καὶ τὸ ζῆπος εἰς τὸ πλευρὸν, οὐχ ὑπὸ κενοδόξιας, ἀλλ' ἵνα ἀρήσῃ εἰς τὸν πατέρα του. Ἐκεῖνος τότε συνήνους τοὺς γείτονάς του καὶ τοὺς φίλους του, βαρβελλοποὺς ἡ τεχνίτας ὡς αὐτοῦ, ὁ δὲ ἦρος μας προσπαθεῖ νὰ τοὺς διασκεδάξῃ ἐγείρων μὲ τεταμέ- νον βραχίονα βαρὺν λουστὸν, καὶ κρατῶν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἄκου τῆς ἀνῶς του, μιμούμενος τὴν κραυγὴν τοῦ

πεινίου και τὸν χρεμετισμὸν τοῦ ἵππου καὶ ἐκβάλλον ἐκ τῆς κοιλίας του ἦχος οὕτινος ἐφαίνοντο ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῶν ἐγκάτων βαρελλίου, καὶ ὅπερ ψύχαρξαι ὑπὲρ τὸ δέον τὴν εὐάερον συναναστροφῆν.

B'.

Παρὰ τὰ λαμπρὰ ταῦτα προτερήματα, ὁ Κάρλος Οὐττερ ἐγένετο ἀναποδράστως εἰς τῶν ξηρῶν καρπῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐψάλης, ἐκτός ἐπεισοδίου τινος ὅπερ ἐπενήργησε κρίσιμον ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ μελλοντός του. Ἀρχαῖος φοιτητής, ὀνομαζόμενος Κορράδος, παιδαγωγὸς νέου βαρώνου, οὕτινος ἡ οἰκογένεια κατόκει εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἀναγκασμένος νὰ ἀποχωρήσῃ διὰ τινος ἐβδομάδας ὅπως προπαρασκευασθῆ διὰ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις του, ἐξήντη ἀναπληρωτῆν. Μετὰ μακρὰς καὶ ματαίας ἐπεινάς, ἀπετάθη τέλος πρὸς τὸν Κάρλον Οὐττερ, ὅστις καὶ ἐδέχθη σκεπτόμενος ὅτι ἦτο πολὺ εὐκολώτερον νὰ διδάσκῃ ἄλλους παρὰ νὰ μελετᾷ αὐτὸς οὗτος. Ἄλλως τε, ὁ Κάρλος Οὐττερ ἐπιπροφηθήθη ὅτι ἡ βαρωνία, κειμένη εἰς ἐν τῶν τερπνοτάτων μερῶν τῆς Δαλεκαρλίας, ἐνέκειν λίμνας καὶ ἰχθυοτροφεῖα πλήρη ἰχθύων καὶ λαμπρὰ κυνήγια, δύο πράγματα ἅτινα ὄλις ἰδιαιτέρως ἐξέτιμα.

Γενόμενῶν τῶν προσημασίων του, ἐλαβε μικρὰν ταχυδρομικὴν ἁμαξίαν καὶ ἦρχετο τῆς ὁδοπορίας. Φθάς εἰς τὴν κιγκλίδα τοῦ πύργου, τὴν διήλθεν ὑπερπρόκως καὶ προυχώρησε μέχρι τοῦ ἀναβάθρου, ἔνθα ἴστατο ὑπέρητης ἐν οἰκοστολῇ.

— Εἶμαι ὁ νέος παιδαγωγός, τῷ εἶπεν, ἐξερχόμενος τῆς ἁμάξης. Ἀνάγγειλόν με ταχέως εἰς τὴν οἰκογένειαν.

— Ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. βαρώνου γευματίζει, ἀπεκρίνατο ὁ ὑπέρητης.

— Τότε δεῖξόν μοι τὸ δωμάτιόν μου, καὶ φέρε ἐκεῖ τὰ πράγματά μου.

Ὁ ὑπέρητης, ὑψηλὸς ἄνηρ μὲ πικνοῦς ἰούλους καὶ μακροῦς μύστακας, συνεισισμένους ὀλίγον νὰ βλέπῃ τοιοῦτοτρόπος νὰ φέρονται πρὸς τοὺς ευγενεῖς ὑπέρητας, καὶ, ἐπὶ πλέον, ὀλίγον θαυματοσῆς τῆς ἀκαδημαϊκῆς θεραπείας, ἐθύθησε τὰς χεῖράς του εἰς τὰ θυλακίά του καὶ ἐμέτρησε τὸν νεοελλόντα ἀπὸ κεφαλῆς ἕως τοῦ ποδῶν.

— Ἴδου τὸ δωμάτιον τοῦ παιδαγωγοῦ, τῷ εἶπε μετ' εἰρωνικῶ τόνου, δεικνύων αὐτῷ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ πύργου. Ὅσον διὰ τὰ πράγματά σου, ὁ κ. παιδαγωγός ἤμπορεῖ νὰ τὰ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος.

— Τί λέγεις αὐτοῦ, οὐτιδανέ; ἀνέκραξεν ὁ Κάρλος Οὐττερ πλησιάζων τὸν ὑπέρητην.

— Οὐτιδανός! ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος. Σὺ εἶσαι

οὐτιδανός.

Μόλις πρόφερε τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν, καὶ ράπισμα τὸν ἔριψε πλῆσιον τοῦ ἵππου, δεύτερον δὲ ράπισμα παρὰ τὴν ἁμαξίαν· εἴτα, πρὶν λάβῃ καιρὸν νὰ συνέλθῃ, ῥεθάνθη νὰ τῷ σωρεύσων ἐπὶ τῶν νώτων, βαρὺ κιβωτίδιον, μίαν πιλοθήκην, κυνηγετικὸν ὄπλον ἐν τῇ θήκῃ του, καὶ ὅταν ἐφορτώθη τοιοῦτοτρόπος, δυνάτον λάκτισμα τὸν ὤθησε πρὸς τὸ ὑποδειχθέν δωμάτιον.

Τὸ ἐνδιαίτημα τοῦτο εὐρίσκατο εἰς τὸ ἰσόγειον. Ὁ ὑπέρητης, ἀρροζῶν ἐκ θυμοῦ, ἔριψε κατὰ γῆς τὸ φρότωμά μου, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀντιβαλλάμου, καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὸν κῆπον μετὰ τρυφῆς ὁρμῆς, ὥστε ἔπεσε, μὲ τὴν κεφαλὴν κατὰ πρόωτον, εἰς ἀκανθώδη θάμνον τριανταφυλλῶν. Ὅτε ἠγέρθη ἡ βίς του ἦτο αἰμάσσουσα, τὰ δὲ ὡπὰ του ἔκλειον.

Εἰσελθὼν οὕτω εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν οἰκίαν ὁ Κάρλος Οὐττερ, εἰσήλθεν εἰς τὸν θάλαμόν του καὶ κατεκλίθη. Μετὰ μίαν στιγμὴν, κεκοιτακῶς ὦν ἐκ τοῦ ταξείδιου, καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν ἀφθόνων ἱσως σπονδῶν εἰς ἅς παρεδόθη εἰς τοὺς τρεῖς τελευταίους σταθμούς, ἐκοιμήτο βαθέως. Τὴν ἐπαύριον πρωῶν, κατὰ τὴν ἑξῆς ὥραν, ἐξύπνησεν. Ἦτο ἡ συνήθης ὥρα τῆς ἐγέρσεώς του. Ἀνεξήτησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν φιάλιν, ἀλλὰ μὴ εὐρίσκων τοιαύτην τινα, ἐπήδησε κάτω τῆς κλίνης, ἦνοιξεν ἀποτόμως τὸ παράθυρον, ὅπερ ἐβλεπε πρὸς τὸν κῆπον, καὶ ἀνέκραξε διὰ τῆς στενοτοροῦ φωνῆς του:

— Ἵδου! Ἵδου!

Δύο νέαι ἐκάθηγον ἀπέναντι, ἐπὶ τινος ἐδωλίου, λαμβάνουσαι τὴν δρόσον τῆς πρωῆς καὶ παίζουσαι μετὰ τινος κυναρίου, ὅπερ ἐσκότα εἰς τοὺς πόδας των.

Εἰς τὴν θέαν ἀνδρὸς ἐνδεδυμένου μὲ τὰ νυκτερινὰ ἐνδύματα, μὲ τὸ στήθος καὶ τοὺς ἄκρονα τριχωτούς, μὲ θραστὸ τὸ πρόσωπον, σχεδὸν ἄτριον, ὅπερ ἐφαίνετο ὅτι τὰς ἡρώτα, ἐφοβήθησαν· τὸ κυνάριον ὑλάκτησεν.

— Ἵδου! Ἵδου! ἐπανέλαθεν ὁ Κάρλος Οὐττερ. Ἐγὼ διαβολικὴν διψῶν.

Αἱ δύο νέαι γυναικες ἐπάραψαν εἰς φυγῆν.

— Τί ἔβανασος! τί φρικώδης! ἀνέκραξαν ὁμοφώνως.

Βέβαιον εἶνε ὅτι, ἐν ὁμοίαις τῷ Ἡρακλεῖ ὡς πρὸς τὸ ἀνάστημα, ὁ Κάρλος Οὐττερ πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ ἦναι Ἄδωνις. Οἱ ὀφθαλμοί του, καίτοι ἀπαστράπτοντες ἦσαν λίαν μικροί· τὸ στόμα του εἰ καὶ κεκορημένον μὲ ὠραίους ὀδόντας, ἦτο λίαν πλατύ. Ὅσον διὰ τὴν ρῖνα του, ἡ φύσις τὴν κατεσκεύασε ἐντέχνως ἴσως, ἀλλ' ἔνεκα τῆς εὐλογίας, ἦτο τετραπλημῆν ὡς διὰ σουβλερῶν ἄκρον τοιοῦτοτρόπος πικνῶν ἀλλήλοις ὥστε ὁμοιάζον μὲ τοὺς ὀδόντας

πρινοῦ.

Βλασφημιῶν κατὰ τῆς κακῆς ἀνατροφῆς τῶν ὑπέρητων, ὁ ἦρος μας ἐρήθη ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἔνθα ἐκοιμήθη εἰσέτι ἐπὶ μίαν ὥραν· ἐπὶ τέλους ἡ γέρθη, ἐνεδύθη καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του μεταβαίνων ὅπως παρουσιασθῆ εἰς τοὺς οἰκοδεσπότης καὶ γνωρισθῆ μετὰ τὴν μαζιήν του.

Καθ' ἣν στιγμὴν εἰσήρχετο εἰς τὸ ἐστιατόριον, ἡ οἰκογένεια ἦτο ἤδη συνηγμένη διὰ τὸ πρόγευμα. Συνέκειτο ἐκ τοῦ βαρώνου, τῆς βαρωνίως, τῆς θυγατρὸς των μετὰ τῆς παιδαγωγοῦ, καὶ τοῦ δωδεκαετοῦς υἱοῦ των. Ἦνταν τὰ ἄτομα ταῦτα ἦσαν νέα διὰ τὸν Κάρλον Οὐττερ· ἀλλ' ἀνεγνώρισε τὸν ὑπέρητην τῆς προτεραιίας, ἰσάμενον ὄφθιον παρὰ τὴν σκευοθήκην, ἔχοντα τὸ μίκτρον ὑπὸ τὸν θραχίονα, καίτοι ἦτο ἀρκούντως δυσγνώριμος ἐκ τῶν ἐρουθρῶν καὶ φουσκωμένων ὄτων του καὶ τῆς παχίας μελαίνης οὐλῆς ἐπὶ τῆς ρίνος.

— Εἶμαι ὁ Κάρλος Οὐττερ, ὁ νέος παιδαγωγός, εἶπε παρουσιάζόμενος μόνος του, καὶ σὰς φέρω τὰς προσήσεις τοῦ Κορράδου, μεταβαίνοντας εἰς Οὐψάλιν ὅπως τύχῃ τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος.

Εἶτα ἐπλησίασε τὸν βαρώνον καὶ τῷ ἔτεινε φιλικῶς τὴν χεῖρα. Ὁ βαρώνος, ἐκπεπληγμένος ὡς καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἐκ τῆς οἰκειότητος ταύτης, ἀπήνησε μὴκρῶν ὀλίγον τὸν λυχνῶν, ὃν ὁ Κάρλος Οὐττερ ἔσφιξε μέχρι πόνου—Συγγνώμην, εἶπε, πεινῶ ὡς λύκος.

Καὶ ἀγενῶς ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἔνθα μετ' οὐ πολὺ κατεβόησε μόνος του ἑμὴν πατῆρ βωδινῶν γλώσσων καὶ δύο κίπελα καρφῆ.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ παρατήρει μετ' ἐκπλήξεως.

— Τώρα, ὑπέλαθεν, εἶμαι καλλίτερον καὶ δυνάμεθα νὰ συνομιλήσωμεν. Μοι εἶπον, κύριε βαρώνε, ὅτι ἔχετε λαμπρὰ εἶμας, πλὴν ἀθλίους κύνας. Μὴ ἀνησυχῆτε ὅμως, περιμένω ἐν Στοχολμῆς δύο ἐξαιρετικὰ λαγωνικά, ἐν καὶ δάκνουσιν ὀλίγον τὰ ζῶα. Παρητήρησα ἐπίσης βαδίζων παρὰ τὴν λίμνην ὅτι βρῖθει πολλῶν περικῶν· δυστυχῶς ὅμως ἔνεκα τῆς ὑπερβολῆς ταύτης· Σερμύτητος δυσκόλον εἶνε νὰ προμηθεύσωμεν δέλεαρ. Ἀκούεις, σὺ, μὲ τὴν ἐκθαρμένην ἄψιν, προσέθηκε σφρόφμενος πρὸς τὸν ὑπέρητην, τὴν νύκτα αὐτήν, εἰ μοι συλλέξεις σκόληκας· εἰ σοὶ δώσω ἐν οἰκογένειαν διὰ τὸ πρόγευμα, γεῦμα καὶ τὸ δεῖπνον.

Ἡ οἰκογένεια ἠκούετο τοῦ παραδόξου ὁμιλοῦντος μετὰ σιωπῆς, πλήρης ἀμηχανίας· ὁ ὑπέρητης τῷ ἐξηκόντις ἐμαυτῷ βλέμματα. Τέλος ἠγέρθησεν τῆς τραπέζης.

— Καλὲ ἔχετε ἐκεῖ πολὺ ὠραῖον ὄργανον, εἶπεν ὁ Κάρλος Οὐττερ παρατηρῶν κλειδοκίμβηλον τοποθε-

τημένον εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ ἐστιατορίου. Ἡ δεσποινὴς παίζει ἴσως... γιωρίζει τὸν σρόβιλον τῆς Πλυντρίας;

— Ποῖος εἶνε αὐτός ὁ σρόβιλος; ἠρώτησεν ἡ παιδαγωγός.

— Στρόβιλος ὃν φοιτητῆς τῆς Οὐψάλης συνέθεσε καὶ ἀφίερσε εἰς τὴν πλύντριαν τοῦ Πανεπιστημίου. Ζωγραφικώτατον τεμάχιον. Ἀκούεις τῆς τὸν κυματισμὸν τοῦ σαπωνώδους ὕδατος, τὰ κτυπήματα τοῦ κοπῆλου, τὸ ὕδωρ ὅπερ πίπτει ἀπὸ τοῦ πανίου ὅταν ὁ σφραγγίζων, τὸ κύλιμα τοῦ μαγγάνου καὶ τὸ ἀπαλὸν ὀλισθημα τοῦ σιδήρου ὅταν σιδηρῶνται. Εἶνε τερπνόν, εἰ κρίνητε.

Καὶ ὁ Κάρλος Οὐττερ ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκίμβηλου· ἀλλὰ μόλις ἤρξατο καὶ ἔβρασε δύο χορδάς.

— Δύναμαι νὰ σὰς εἴπω μίαν λέξιν, κύριε; εἶπεν ὁ βαρώνος διακόπτων τὸν τρομερὸν μουσικόν. Ἀκολουθήσατέ με εἰς τὸ γραφεῖόν μου.

— Φαίνεται, κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ βαρώνος, ὅτι χθὲς τὸ ἔσπερας κατὰ τὴν ἀριεὶν σας, συνέβη ἄτοπνός τις σκηνή.

— Ὁ! μικροδουλειά, τὴν ὅποιαν δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὴν ἀναφέρῃ κανεὶς.

— Ἐλάβατε τὴν ἐλευθερίαν νὰ κτυπήσῃτε ἓνα ὑπέρητην.

— Μόνον δύο ράπισματα, ἵνα τὸν τιμαρῶσω διὰ τὴν βαναυσότητά του.

— Μάθετε, κύριε, ὅτι ἐπιφορτίζομαι ἐγὼ, ὅταν τὸ κρίνω ἀναγκαῖον, νὰ τιμαρῶ τοὺς ὑπέρητας μου. Εὐαρεστηθῆτε λοιπὸν τοῦ λοιποῦ νὰ με ἀπαλλάξῃτε τῶν δυσαρρεσκείων τούτων.

— Νὰ σὰς ἀπαλλάξω; . . . ἀνέκραξεν ὁ Κάρλος Οὐττερ μειδιῶν μετ' ἀπλότητος. Ἀλλὰ θεῖ μου! Δύναται ποτε νὰ συζητοῦνται ταῦτα μεταξύ μας!

— Σὰς παρακαλῶ ἐπίσης, ἐπανέλαθεν ὁ βαρώνος, νὰ ἔχητε καταβιβασμένα τὰ παραπετάσματά σας ὅταν ἐξυπνᾶτε, ἵνα μὴ ἀναφανῆ πλέον τὸ σημερινὸν τῆς πρωῆς σκάνδαλον.

— Ὅποιον σκάνδαλον;

— Ἡ συγὰτῃρ μου καὶ ἡ παιδαγωγός της ἠναγκάσθησαν ν' ἀφήσῃσι τὸν κῆπον, ἐπειδὴ ἐφάνητε εἰς αὐτὰς ἐν ἐνδυμασίᾳ ἥτις . . .

— Ἄ! διάβολε! ἦτο ἡ δεσποινὴς μετὰ τὴν παιδαγωγῶν της . . . Τὰς ἐξέλαβον ὡς θαλαμηπόλους.

Ὁ βαρώνος ἐθεώρησε τὸν Κάρλον Οὐττερ ἵνα βεβαιωθῇ μήπως οἱ λόγοι του ἐξέσφραζον αὐθάδειαν ἢ ἀπλότητα. Ἐπὶ τέλους, διὰ χειρονομίας, τῷ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ συνδιάλεξις ἐληξε, καὶ τὸν ἀπέστειλε πρὸς τὸν μαθητὴν του.

(ἀκολουθεῖ)

Γ. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ.

ΠΡΟΣΦΑΤΟΣ ΝΕΚΡΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

ΔΙΑΣΗΜΟΣ Ιατρος, εις την εν Δέμβεο 'Ακαδημίαν διάφορα χειρουργήσαν αξιοπερίεργα πειράματα, διά μεταγγισμῶν αἵματος ἀπὸ ζῶντα εἰς νεκρὰ ζῶα. Ἦν ἐν Δέμβεο ἐφημερίς «Τὰ Ἡμερήσια Νέα» ὡς ἐξῆς περιγράφει τὴν τερασίαν ταύτην πειραματικὴν.

«Τὸ ἀντικείμενον, ἐφ' οὗ τὸ πείραμα ἐφημερίσθη, ἦτο κύων μετρίου μεγέθους, ὅστις περιεδέθη ἀσφραδίᾳ, ἐτμήθη τινὰ τῶν ἐπὶ τοῦ τένοντος ἀρτηριῶν, οὕτως ὥστε ἀρημιατίσθη μέχρι θανάτου. Χωρὶς οὐδὲ κλῆν ἢ ἐλαχίστην ἢ ὑποληφθῆ ὑπόψια, ὁ βασιανίζόμενος κύων ἀνέβλεψεν ὄλα τὰ συμπτώματα ἀπονεκρώσεως. Μετὰ τὴν ἐκβῆσθον δὲ καὶ τῆς τελευταίας βράνιδος τοῦ αἵματος, τὸ μὲν πτόμα διεσχάθη καθ' ὅλοκληρίαν καὶ ἐγένετο σερῶν, ἐν τοῖς ὄμμασι δὲ ἀνέβρεον ἡ ἀναίσθητος τοῦ θανάτου διασχίσεως. Τὸ δομάτιον ἐν ᾧ τὸ πείραμα ἐτελείτο, διετρεῖτο εἰς θερμοκρασίαν 70° Fah. Ἐνθ' ὁ κύων ἐκεῖτο ἐκτάδην νεκρὸς ἐπὶ τρεῖς ὥρας.

«Ἐἶχεν ἤδη καταστῆ ἐντελῶς ἀλύγιτος καὶ κατὰ ψυχρος. Ἐτέθη ἐντὸς λουτροῦ θερμοῦ ὕδατος, ὅπερ διαρκῶς ἐτηρεῖτο εἰς θερμοκρασίαν 105°, δι' ἐντοφίσεων δὲ ὀλοσχερῶν καὶ ἀδιαιλείπτων, τὸ πτόμα κατέστη μιλκιῶν, τὰ μέλη ἠμυθροῦντο βραδέως καὶ ἀπαλάως, καὶ ὀλόκληρον τὸ σῶμα ἐγένετο εὐκαπνον. Πάρουσα κοιλία θερμοῦ ὕδατος διωκετεύθη ἐντὸς τοῦ σωμαχοῦ, διὰ σκληροῦ τινὸς ἐλαστικοῦ σωλήνος, ὅστις ἐπὶ τούτῳ ἐνεπήχθη μέχρι τοῦ εισορῆχου. (Τούτου γενομένου, ἡ ὀπὶ ἄλλου ἐπίσης ἐλαστικοῦ σωλήνος, εἰς τὸ ἔτερον τοῦ οὐσίου ἄκρον εἶχεν προσαρμωσθῆ φυσάριον, παρεσίχθη ἐντὸς τῶν πνευστικῶν ὀργάνων. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ φυσάριον τοῦτο εἶχε τρικτύτην ιδιότητα, ὡς ἡδύνατό τις δι' αὐτοῦ κατ' ἀρέσειαν, εἶτε νὰ ἐμψυσθῆ τὰν ἄερα, εἶτε ν' ἀπορροφῆ, ἐδέθησε νὰ σφραγισθῆ ἡ ρὶς τοῦ κυνὸς ἐπιμελῶς.

«Πελώριος καὶ βωμάλειος κύων τῆς Νησοφυκουλάνδης, ὅστις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶχεν ἐκλεχθῆ, ἐκεῖτο δεδεμένος παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἡδη ἀρχιμάχηντος· ἐνθ' δὲ ὁ πειραματικὸς χειρουργὸς προσέθη εἰς τὴν διευθέτησιν τοῦ αἰμοδόου ἐναλακτικῆρου ὀργάνου, εἰς τῶν συνεργατῶν τοῦ ἀρημιατίου τὸν ὡς ἀνωτέρω κολοσεσίον κύνα, ἐνθ' αὐτοχρόνως ὁ ἱατρὸς παρενέγεε τὸ αἷμα τοῦ ζῶντος, ἐν ταῖς φλεβῶν τοῦ νεκροῦ. Ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀπωλείας βράνου, καὶ οἰονεῖ ἐξομοῦ, τὸ πνευστικὸν φυσάριον ἐτέθη ἐν ἐνεργείᾳ, κινούμενον βραδέως, ἐνθ' ἕτερος τῶν συνεργατῶν ἀδικώπως ἐψιχε τὸν νεκρὸν, κίμπων τὰ μέλη αὐτοῦ καὶ τὰς ἀρθρώσεις, ὅπως διευκολῆν τὴν κυκλοφορίαν

τοῦ αἵματος. Καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου ἂν ἐχειρίζετο τὸ πείραμα, ἀδύνατον ἦτο νὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ μείζονος ἐνδιαφέροντος καὶ πλειοτέρως ἀνυπομονησίας περὶ τοῦ ἀποτελέσματος. Ἄρου δὴς κοιλία νοποῦ αἵματος ἐνεσάγχθησαν ἐν ταῖς φλεβῶν, ἀλλοίωσις τις ἐπὶ τὰ βελτίω διεβλέπετο ἐν τοῖς ὄμμασι τοῦ κυνὸς. Ἄπαντες ὅμως ἐτηροῦμεν σιγῆν, καίτοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς κρατεχόμενοι σκέψεως «Σὰ ἀναζήτη ἄρα γε;» Ἐτυχεῖ μετ' ὀλίγας ἐτι σιγμὰς, σπασμοδικὰς τις παραγμῶς ἐγένετο ἐπασισητὸς καθ' ὅλον τοῦ τοῦ σῶμα. Ὁ εἰς τῶν συνεργατῶν ἐν ἀκαθέκτω τότε παραρορῆ ἀνερώνησε πρὸς τὸν χειρουργὸν «ἐπιτάχυνον τὴν ἐγχεσιν τοῦ αἵματος.» Μετὰ ἐν ἡ δύο ἐπὶ πλέον λεπτά, ὁ κύων ἤρξατο ἀναπνεῶν, πέντακα δὲ ἐπεριβῆ νὰ ἐδέση τὸν πνευστικὸν σωλήνα, ὄντινα καὶ αὐτοσυγμῆ ἀφῆρεσάμεν. Τὸ τοιοῦτον παρηκολούθησαν διακλεισματικὰ ἀναπνοαί, ἐνθ' ἡ ὄμακα ἤρξατο τλθόντα φυσικώτερον. Αἱ ψήξεις ἐν τοσοῦτῳ καὶ ἡ ἐνστάλαξις τοῦ αἵματος δὲν ἀνεσάχησαν τὸ παράπαν, ὁ κύων δὲ οὕτως ἐγένετο σπασμοδικῶς, οἰονεῖ ἐν ἐπιληψίᾳ. Μετ' ὀλίγον συνεχῆ ὕπνωσιν καὶ ἄρτην ὑπόκωμον τὴν σφύλλον. Τότε δὴ ἡ ἀρτηρία συνελθῆ, ὡς μετὰ εἰκοσι καὶ δύο λεπτά, ἀφ' ἧς ἡ πρώτη τῶ ἐνεσάγχθη βράνι, ἀνέστη, ἀρου διετέλεσε νεκρὸς ἐπὶ τρεῖς ὄλας ὥρας καὶ εἰκοσι λεπτά.—Ζωῆς, ἐπὶ τούτῳ ἐκ τῶν προτέρων παρασκευασθεῖς, τῶ προσεφέρθη, ὄν καὶ κατεβρόχησεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἠγέρθη καὶ ἐπλανῆτο τῆδε κακείσε. Τὰ περὶ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ δὲν καθυετέρησαν τῶν λοιπῶν, ἐφ' ᾧ καὶ μιλκιᾷ τρομῆν, παρὰ τὴν ἐρίαν ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ. Ἐκοτε ἡ ἀνάρρωσις προσέθη μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὡς μετὰ δύο ἡμέρας ἐξήληθε τῆς οἰκίας εἰς περίπατον. Τώρα ὁ μετὰ ὑπερτέρωρον θάνατον ἀναστάς κύων εἶνα ἀτίθαστος, ὄσον καὶ εὐρωτος, φάνεται δὲ ὅτι δὲν ἐνθυμείται, ὅσα ἔπαθε πρὸ τῆς ἀναστάσεώς του.»

«Τὸ δεύτερον πείραμα ἐδοκιμάσθη τὴν 2αν Δεκεμβρίου 1884. Ἀντικείμενον δὲ ἐγένετο μοσχάριον, μύλις ἐξ ἐφθῆμερα ἀρῆμον ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. Τὰ καθέκαστα τῆς χειρουργίας καὶ τούτου ἦσαν ἀπαράλλακτα ὡς καὶ ἐν τῶ προλαβόντι, με μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, πρὸς μείζονα εὐκολίαν, τὸ διὰ θερμοῦ ὕδατος λουτρὸν, ἀντεκατέστηεν ἀτμῶδες. Οὕτω τὸ μοσχάριον, ἀρου ὀλοσχερῶς ἀρημιατίσθη, ἀφῆθη νεκρὸν ἐπὶ 12 ὄλας ὥρας, προτοῦ χειρισθῆ ἐπ' αὐτοῦ τὸ πείραμα· τοῦτο δὲ ὅπως ἐξακριβωθῆ, ἀν μακρότερον διάλειμμα θανάτου, ἦγαγεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Τὸ νοπὸν αἷμα, οἰτινος ἐποιησάμεθα χεῖρον ἐν ταῖς παρεγχύσεσιν, ἐλήφθη ἐξ ἑτέρου μόσχου 12 μηνῶν ἠλικίαν ἄγοντος. Ἐδέθηεν ὅμως νὰ περιέλθωσι 35 λεπτά, ἀπὸ τῆς ἐναστάξεως τῆς πρώτης βράνιδος αἵματος, πρὸς ἀποκατάστασιν

του εἰς τὴν ζωὴν. Τούτου δὲ γενομένου, ῥόφημα ἐκ γλυκεροῦ γάλακτος τῶ προσεφέρθη, ὅπερ εὐχαρίως ἔπιεν. Ἐκοτε ἀνεπτύχθη καὶ ἐπάχυνεν, ἄνευ προφανοῦς τινος ἀνασπῆς ἢ καχεξίας.»

«Ἄν ἦρσαν ταῦτα καὶ ἕτερον ἀπετολήθη πείραμα, τὴν φορὰν ὅμως ταύτην, ἐπὶ πεπνυγμένου ζώου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, κυνάριον βυθισθὲν ἐν τῶ ὕδατι ἀπεπνίγη. Ἀκολούθως ἐτέθη ἐν τινι θερμοῦ δοματίῳ ἐπὶ τέσσαρας ὥρας τεταμένον, πλὴν με τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω ἀποκλίνας, ἵνα οὕτω ἀποσάχη τὸ ἐν τῶ φάργγει εἰσερούσας ὕδαρ. Οἰκοθεν ἐνοεῖται, ὅτι αὕτη ἦτο ὄλας διάφορος, καὶ μᾶλλον ἀπελπισ ἀφρετρία τῶν 2 προηγηθειῶν, καθόσον ὁ πνίγις κύων περιεῖχεν ἄρρον τὸ αἷμα ἐν ταῖς φλεβῶν. Οὐδὲν ἦσσαν, ἀρου ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον ὥραν ἐκρατῆθη ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος, μετ' ἀδικαλείπτων ἐντρίψεων καὶ διαπάλσεων ἐτμήθη τὰς φλέβας ἐν τρισὶ τοῦ σώματος μέρεσιν, πρὸς ἀραμαξίν ὄσον ἡδύνατο νὰ ἀποσαλαχθῆ ἐξ αὐτῶν αἷματος, ἐνθ' ὁ ἐναλακτικῆρον ὄργανον προσεφημερίσθη μετὰ σπουδῆς, ἐν ταῖς ἀρτηρίας αὐτοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον, ὅτι κατὰ 50 λεπτῶν ἀκατάσχετον ἐργασίαν, σημεῖα ζωῆς ἐγένοντο ὄρατά. Τὸ δυσχερὲς ζῶν | Σπαρῆκαρδίον ἀφῆκε στεναγμῶν, καθόσον ἠσθάνετο τὴν ζωὴν κρατυνόμενῳ ἐν αὐτῶ. Μολοντί δὲ οὐχὶ μικρὰ ἐλήφθη περὶ αὐτοῦ φροντίς, διετέλεσεν ἀσθενὲς ἐπὶ τινας ἡμέρας. Εὐτυχῶς τώρα φάνεται ὀλοσχερῶς ἀναρρώσκων.»

Ἦ τετάρτη καὶ ἡ τελευταία περίπτωσις παρετηρήθη ἐπὶ κυνὸς, τὸν ὅποιον ἀρου πρώτον ἐπραγγάλισαν, ἀκολούθως διεπάχυσαν (καθότι παγοπληξία δὲν ἦτον εὐχερὲς ἄνευ στεναγμοῦ). Τὸ πείραμα ὅμως τοῦτο ἀπέθην ἀνεπιτυχεῖς, διότι μετὰ τετράκωρον κοπιῶδη ἐργασίαν, οὐδὲν σημεῖον ζωῆς ἀνεφάνη. Ἐλπίζεται οὐδὲν ἦσσαν, ὅτι καὶ τὸ πείραμα τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτύχη, καὶ νὰ ἀποδοθῆ ἡ ζωὴ καὶ εἰς πεπνυγῆτα ζῶα.

X. P.

H ΓΛΩΣΣΑ*

(Συνῆχεια καὶ τέλος. — Βλ. φυλ. 15)

Ἡ συνίζησις εἶναι τὸ συγκαθίσμα δύο τουλάχιστον συλλαβῶν εἰς μίαν καὶ τὴν

(*) Σημ. Διευθ. εἰς φυλ. 13 Σελ. 261 στήλ. Β' στήλ. 27 διορθωτέον ἀριθμοὶ ἐντὶ ἀριθμοὶ

αὐτὴν θέσιν ἑνὸς μόνου χρονικοῦ σημείου, ἑνὸς διαστήματος μιᾶς μουσικῶς πωσ μετρομένης λεκτικῆς μονάδος. Εἶναι συνεχφώνησις ἢ, ἀν μᾶς ἐσυγχωρεῖτο ἡ λέξις, συμπροφορὰ δύο τουλάχιστον συλλαβῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ μία λήγει εἰς φωνῆεν, ἢ ἄλλη ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι συνεδρία, συγκαθεδρία συλλαβῶν εἰς τὴν αὐτὴν ἔδραν συλλαβαὶ σύνθρονοι εἰς τὸν αὐτὸν θρόνον. Τότε πᾶσα μία συλλαβὴ κατέχει τὸ ἦμισον, τὸ τρίτον τῆς ἔδρας, τοῦ θρόνου. Εἶναι λοιπὸν ἡ συνίζησις ἐξοικονόμησις θέσεως, χρόνου, φωνῆς· εἶναι ἀποφυγὴ σπατάλης. Διὰ τὴν καλλιτέραν τοποθέτησιν, διάταξιν τῶν συλλαβῶν εἶναι ἡ συνίζησις ἐν μέσον, ἐν ὄργανον περισσότερον, ἕνας πόρος, ἐν ἐργαλείον. Εἶναι αὕτη ἀρμονία προελθοῦσα ἀπὸ αὐτὰ ταῦτα τῆς χασμωδίας τὰ στοιχεῖα.

Ἡ συνίζησις ἔχει τὸ κοινὸν με τὸ γ ο ρ γ ὁ ν, με τὸν τ ρ ἱ λ λ ο ν τῆς μουσικῆς. Εἶναι πτυχῆ, δὴν μάλιστα φωνήσεσσι κρούτουσσι, πνίγουσσι τὴν χασμωδίαν. Τὸν ὄγκον τῶν συλλαβῶν τὸν ὄσμωρον εἰς εἶδος ἀναγλύφου φραστικοῦ τὸν διασκευάζει ἡ συνίζησις.

Ἡ συνεχφώνησις αὕτη εἶναι μία στιγς μὴ πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ καταστρέψῃ τῶ φωνῆντων ἢ χημεία τις προσωπικότητῶ αὐτῶν καὶ τὰ συνεργόμενα νὰ μετασχηματίσῃ εἰς τρίτην μορφήν φωνῆντος ἢ διφθόγγου.—Ὡς προηγεῖται ὁ πάππος ἀπὸ τὸν πατέρα, ὁ πατὴρ ἀπὸ τὸν υἱόν, ἔτσι προηγεῖται ἡ διαίρεσις (π.χ. π ᾶ ἰ ς) ἀπὸ τὴν συνίζησιν (π ᾶ ἰ ς), καὶ ἡ συνίζησις ἀπὸ τὴν συναίρεσιν (παῖς=πᾶις=πέσις). Δυνάμει καθολικοῦ νόμου ἐλλξεως τὸ α τοῦ πᾶις κινούμενον πλησιάζει τὸ γειτονικὸν φωνῆεν ἰ, κατὰ τὸ μέσον τῆς μεταξὺ αὐτῶν ἀποστάσεως. Ἐνθ' κινεῖται τὸ α, κινεῖται πρὸς τὸ α καὶ τὸ ἰ, καὶ συναπαντῶνται εἰς τὴν σημείον ε ε ἢ α ἰ ἢ ε (π-α ἰ-ε), τὸ ὅποιον εἶναι ἡ μεσότης τῶν. Τὸ α εἶναι τὸ μὴ εἶναι τοῦ ἰ, τὸ ἰ τὸ μὴ εἶναι τοῦ α, τὸ α εἶναι τὸ γ ἰ γ ν ε σ θ α ἰ καὶ τῶν δύο. Ἐὰν τὸ ε (αἰ), καθὼς ἀνοίγει, ἀποτελεῖ τὸ α, τὸ αὐτὸ ε (αἰ), καθὼς κλείει, ἀποτελεῖ τὸ ἰ. Μετὰ τὴν ἀνάμειξιν, τὴν σύγκρασιν μάλιστα τοῦ α καὶ τοῦ ἰ (αἰ) προῆλθε τὴ ἀνάλογον με τὸ δ, τὸ προέρχεται μετὰ τὴν ἀνάμειξιν τοῦ κινούμενου με τὸ γαλάζιον χρῶμα, διότι προέρχεται πάλιν

μεσότης, ή μεσότης των, τὸ χρώμα τὸ πράσινον.

Τὴν συνίζησιν ἐκληρονομήσαμεν ἀπὸ ἀριστοτέλῃ ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, τὸν Ἡσίοδον, ἀπὸ τὸν Αἰσχύλον καὶ Σοφοκλῆ, ἀπὸ τὸν Εὐρυπίδην καὶ Ἀριστοφάνη. Ἄς τὸ εἰπωμεν καλλίτερα· καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἡμεῖς καὶ τόσοι λαοὶ τὴν ἐκληρονομήσαμεν ἀπὸ τὴν γηραιὰν μητέρα φύσιν. Ἐὰν ἡ συνίζησις εἶναι τῆς χασμωδίας ἢ ἀντίπαλος, οἱ νεώτεροι ἡμεῖς, ἐκτείνοντες τὰ ὄπλα τῆς συνίζήσεως, ἐπεριόρισamen τῆς χασμωδίας τοῦ κράτος. Ἄλλὰ καὶ ἡ μακράτης ἐκείνη τῶν φθόγγων τῶν ἀρχαίων—ἐκφράζομεν τὴν γινώμην μας—ὅτι κατηγγήθη ἀπὸ εἶδος τι συνίζήσεως (η=ε=ε, α=α=α, ι=ι=ι, κττ.) Ὁ ἀρχαῖος στίχος, φαίνεται, ἔτρεφεν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ εἶδος ὄφως, ὅστις τὸν ἔφαγεν. Ἡ μακροτέρας ἀπὸ τὸ ἐν μέσῳ, ἀπὸ τ' ἄλλο ἢ σ υ ν ἰ ζ ῆ σ ις ἦσαν δύο τάσεις, δύο δυνάμεις ἐχθρικαὶ εἰς τὸ σωματίον τοῦ στίχου. Ἡ ἀρχαιότης τὰς ἐκράτει εἰς ἰ σ ὀ ρ ρ ο π ἰ α ν ἐπὶ τέλους ἐκοιράσθη, καὶ ἰδοὺ ὑπερίσχυσεν ἡ ὀρθή τῆς συνίζήσεως. Ὑπερίσχυσε κ' ἐδῶ ἡ ἀ π λ ο π ο ἰ ῆ σ ις, ὑπερίσχυσεν ἡ ἀρχή, μὲ ὀλιγώτερον ὑλικὸν νὰ ὑπηρετήται πνεῦμα περισσώτερον καὶ πᾶσα περίσσεια τοῦ πνεύματος ὡς πρὸς τὴν ὕλην εἶναι νίκη, εἶναι πρόοδος. Τοῦτο ἐτριπλασίασεν, ἐξαπλασίασε τὴν ταχύτητα τοῦ στίχου. Εἰς τὸ διάστημα ὅπου ἄλλοτε ἐχωροῦσε μία μόνη συλλαβὴ μακρά, ἐκεῖ δύνανται νὰ χωρέσθωσαν τέσσαρες, εἰς ἀπὸ τὰς σημερινάς, ἀνὰ δύο, ἀνὰ πρὸς συνεκφωνούμενα.

Ἐὰν δὲ οἱ παλαιοὶ, μολοντοὶ ἦτον αὐτὴ στοιχεῖον κᾶπως ἀντίθετον τῆς καθ' ὅλου προσωδίας των, τὴν μετεχειρίζοντο, πόσω μᾶλλον ἡμεῖς παράδοξον δὲν πρόπει νὰ φαίνεται πῶς τὴν μεταχειρίζομεθα, ἀφοῦ πλεονὴ ἡ προσωδικὴ ἐκείνη ἀντίθεσις καὶ ἀντίφασις εἰς ἀπὸ τὸν στίχον, ἐξέλειψε κ' ἐπήλθε τ' ὁμοίομορφον εἰς τὰ στιχογραφικὰ στοιχεῖα.

Ὁ πρῶτος ποιητὴς τῆς νέας Ἑλλάδος εἶναι καὶ διὰ τοῦτο πρῶτος, διότι μᾶς ἀφῆκε πλῆθὺν ἀρμονικῶς διαμορφωμένων στίχων, μεταχειρισθεὶς εὐστόχως τὴν συνίζησιν. Καὶ ὅμως τινὲς ἐχθέτουν τὴν φιλομουσίαν των εἰς ὑποψίαν, ἀκούοντες μὲ μορφασμοὺς τὴν συνίζησιν, ὥπως ἄλλοι τὴν χασμωδὴν θὰ ἤκουαν. Κάλιον θὰ ἦτον ἂν οἱ τοιοῦτοι μορφασμοὶ ἐφυλάτταν δι'

ἀπειρίαν στίχων, οἵτινες κατασκευάσθησαν καὶ κατασκευάζονται ὄχι ὑποκάτω ἀπὸ τὰς αὐτὰς εὐνοικὰς ἐπιρροάς, ὅπου ἔζησεν ὁ ἔξοχος ποιητὴς ἐκείνος.

Ἐνθ' δὲ ἡ συνίζησις ἀποτελεῖ εὐρυθμίας καὶ ἀρμονίας στοιχεῖον εἰς τὸ σῶμα τοῦ στίχου, ἢ ὁ μ ο ι ο κ α τ α λ η ξ ἰ α, κατ' ἐξοχὴν στοιχεῖον εὐρυθμίας καὶ ἀρμονίας ἀποτελεῖ κατὰ τὸ τέλος τοῦ στίχου· κατὰ τὸ τέλος τοῦ στίχου αὐτῆ, διότι αἱ τελευταῖαι τούτου συλλαβαί, ὡς τελευταῖαι, ἐντυπώνονται ὡς εὐγλυπτοὶ σφραγίδες εἰς τὴν ψυχὴν βαθύτερον. Ἐὰν ὁ ρυθμὸς ἦναι τὸ σχῆμα, ἢ ὁμοιοκαταληξία, τὸ χρώμα ὥστ' ἐκεῖνος εἶναι τι σχηματικόν, αὐτὴ τι χρωματικόν. Ἐὰν ὁ στίχος ἦναι τὸ στέλεχος, ὁ καυλὸς, ἢ ὁμοιοκαταληξία τὸ ἄνθος εἶναι ἢ στήλη ἐκείνος, τὸ κιονόκρανον αὐτῆ. Τὸ φθογγικὸν στοιχεῖον τῆς στιχογραφίας, τὴν προσωδίαν στερηθὲν, ζητεῖ νὰ ἐπισκευάσῃ τὸν ἑαυτὸν του. Ὅργᾶ νὰ τεθῆ, νὰ φανῆ ἀντιμέτωπος τοῦ ἑαυτοῦ του· ἐπιποθεῖ τινα ἀντιφάναται, ἀντανάκλασιν τῶν μορίων του.

Ἡ ὁμοιοκαταληξία εἶναι ἡ ἐξέλιξις, ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐννοίας τῆς ταυτότητος τοῦ ρυθμοῦ. Εἶναι ἡ ὁμοιοκαταληξία ταυτότης καθήμενῆ ἐπὶ ταυτότητος. Ἐπὶ τῆς τυπικῆς ταυτότητος τοῦ ρυθμοῦ ἔχομεν τὴν ἠθικὴν ταυτότητα τοῦ φθόγγου. Ἡ ὁμοιοκαταληξία εἶναι τοῦ λεκτικῆς ἤχου ἢ ἐσχάτη προσπάθεια.

Τὸ ἐμβρυον τῆς ὁμοιοκαταληξίας τὸ ἔφερον εἰς τὴν μήτραν τῆς ἡσυχῆς ἀρχαιότητος· οἱ παλαιοὶ μᾶς ποιηταὶ (μου-ΑΩΝ ἀ δ ι-Ν-ΑΩΝ ἐ ρ χ ο μ ε-Ν-ΑΩΝ, τοῦ Ὁμήρου, καὶ τόσα ἄλλα). Οἱ ὄροι τῆς ρητορικῆς των παρήχησις, ὁ μ ο ι ο τ ἔ λ ε υ τ ο ν εἶναι μάρτυρες, ὅτι τῶν ἀρχαίων ἡ προσοχὴ ἐσταμάτησεν ἐπάνω εἰς τοὺς τοιοῦτους φθογγικοὺς συνδυασμοὺς, εἰς τὰς τοιαύτας φωνητικὰς ἀντιστοιχίας. Τότε λοιπὸν τὸ ἐμβρυον.—Τὸ νεο γ ν ὸ ν ἀκούεται νὰ φελλίξῃ ἀνάμεσα εἰς τοὺς φαίδρυντικοὺς θορούβους τῶν πέριξ τῶν γενναίων Ἰσαύρων αἰῶνων. Ἡ πίστις, τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος ἡ ἐκδήλωσις μᾶς ἐκληροδότησεν εἶδος συστήματος ὁμοιοκαταληξίας. Ἐννοοῦμεν τὸ μικρὸν ἀριστοῦργημα, τὸ θρησκευτικὸν ἐκείνου ποίημα, τὸ ὅποιον ὁ λαὸς ὀνομάζει ἀφελῶς, μὲ χάριν, Χ α ἰ ρ ε τ ἰ σ μ ο ὗ ς τ ῆ ς Ἡ α ν α γ ἰ α ς, ὁ δὲ κληρὸς καὶ οἱ λόγοι, Ε ἰ χ ο σ ἰ τ ἔ σ

σ α ρ α ς Ο ἰ χ ο υ ς (συγχορ. τὸν ἰταλικὸν στιχογραφικὸν ὄρον Stanza). Τὰς παρατηρούμενας εἰς τὸν ἱερὸν αὐτὸν ὕμνον ὁμοιοκαταληξίας διέπει νόμος. Αὐτὰ εἶναι ἐσωτερικαὶ καὶ ληκτικαὶ, διαφρονταὶ δὲ εἰς τέσσαρα εἶδη. Εἰς τὸ α'. εἶδος ἔχομεν ἀπλήν ὁμοιοκαταληξίαν, εἰς τὸ β'. εἶδος διπλήν, εἰς τὸ γ'. εἶδος τριπλήν καὶ εἰς τὸ δ'. εἶδος τετραπλήν. Ἰδοὺ ταῦτα

α'. εἶδος

Χαῖρε τοῦ πόντου Ἄδᾶμ ἢ ἀνάκλη-ΣΙΣ

Χαῖρε τῶν θαλάσσης Εὐκᾶ ἢ λυτρω-ΣΙΣ

(Α'. ε'. 3—4)

β'. εἶδος

Χαῖρε δι' ἧς ἡ χ-ΑΡΑ ἐκλάμ-ΨΕΙ

Χαῖρε δι' ἧς ἡ ΑΡΑ ἐκλεί-ΨΕΙ

(Α'. ε'. 1—2)

γ'. εἶδος

Χαῖρε ὕψ-ΟΣ δυσανάβα-ΤΟΝ ἀνθρώποις λογισ-ΜΟΙΣ

Χαῖρε βλάθ-ΟΣ δυσθεωρη-ΤΟΝ καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμ-ΜΟΙΣ

(Α'. ε'. 5—6)

δ'. εἶδος

Χαῖρε ἄρου-Α βλαστον-ΟΥΣΑ εὐφρο-ΙΑΝ οἰκτιρ-ΜΩΝ,

Χαῖρε τράπεζ-Α βασιλῆ-ΟΥΣΑ εὐφρο-ΙΑΝ ἰλασ-ΜΩΝ.

(Ε'. ε'. 5—6)

Χαῖρε δένδρ-ΟΝ ἀγλαόκαρπ-ΟΝ ἐξ οὗ τρέφ-ΟΝΤΑΙ

(πιστ-ΟΙ,

Χαῖρε ξύλ-ΟΝ εὐσκόφυλλ-ΟΝ ὕψ' οὗ σκέπ-ΟΝΤΑΙ

(πολλ-ΟΙ.

(Ν'. ε'. 5—6)

Χαῖρε τί-ΜΙΟΝ διὰ δ-ΗΜΑ βασιλ-ΕΩΝ εὐσε-ΒΩΝ

Χαῖρε καύχ-ΗΜΑ σεβασ-ΜΙΟΝ ἱερ-ΕΩΝ εὐλα-ΒΩΝ

(Ψ'. ε'. 5—6)

Εἰς τὸ τελευταῖον δίστιχον παρατηρεῖται εἶδος χιαστοῦ σχήματος ὁμοιοκαταληξίας ἢ δευτέρα λέξις τοῦ α' στίχου ὁμοιοκαταληκτεῖ μὲ τὴν τρίτην τοῦ β', καὶ ἡ τρίτη τοῦ α', μὲ τὴν δευτέραν τοῦ β'.—Ἐν παρῶδω σημειούμενα, ὅτι εἰς τὴν στάσιν Μ τοῦ ποιήματος ἀπαντᾶται πέντε φοραὶς ἢ αὐτὴ κατάληξις Μελ-λ-ΟΝ-τ-ΟΣ Συμ-ΩΝΟΣ τοῦ παρ-ΟΝ-τ-ΟΣ αἰ-ΩΝΟΣ μεθίστασθαι, τοῦ ἀπατε-ΩΝΟΣ. Φαίνεται, ὅτι τὸ ποιητικόν, τὸ στιχογραφικὸν πνεῦμα τοῦ χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔως ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ μεσαιῶνος, ὀργᾶ εἰς εὐρεσιν πολυποικίλων σχέσεων τῶν φθόγγων πρὸς

διαμόρφωσιν τοῦ νεωτέρου στίχου, αἱ δὲ σχέσεις καὶ ἀντιστοιχίαι αὐταί, καὶ ἰδίως ἡ ὁμοιοκαταληξία, φαίνονται, ὅτι ἀνεφάνη εἰς ἡμᾶς πολὺ πρὶν διαμορφωθῆ εἰς τὰς νεολατινικὰς καὶ τὰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.—Σκοπεύομεν νὰ μελετήσωμεν σοβαρώτερον, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην, τὸ εὐφάνταστον τοῦτο σύνθεμα. Ἐπικαλούμεθα δὲ εἰς ταῦτα μᾶς τὰς παρατηρήσεις καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὰ τοιαῦτα.

Τοιοῦτον τὸ εὐτραφέες νεογνὸν τῆς ὁμοιοκαταληξίας, τὸ ὅποιον εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀνδροῦται. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως εἶναι ὁ Σολωμός. Οὗτος ἔκαμε τεχνικωτάτην χρῆσιν τῆς ποιητικῆς του δυνάμεως καὶ τῆς γλώσσης, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς συνίζήσεως καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Ἄντι τινὲς νὰ γάνουν τὸν καιρὸν των εἰς τὸ νὰ ἐναρθρῶνουν καμμίαν ἀθλασθὴν κατάκριτον ἐναντίον του, θὰ ἔκαμαν καλλίτερα ἂν τὸν ἐμελετοῦσαν διὰ νὰ μάθουν ἀπ' αὐτὸν ἀποκρύφους ὠραιότητας, μυσθὰ θελήτρια τῆς τέχνης, καὶ ἂν ἐπρὸς παθοῦσαν, ὅσον τοῖς εἶναι δυνατόν, νὰ τὸν πλησιάσουν εἰς τὸ ὕψος, ὅπου λάμπει διαρκῶς.—Καὶ

Λ Ο Ι Ο Ν

—Ἀναβάλλοντες εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν αἱ γλώσσαι διακρίνονται εἰς ριζικὰς ἢ μονοσυλλαβικὰς, εἰς συχὰ ὀλιγητικὰς, εἰς κλιτικὰς· ἂν καὶ ἡ αὐτὴ γλώσσα ἦναι κατ' ἀρχὰς μονοσυλλαβικὴ, ἐπειτα γίνεται συχοληκτικὴ, καὶ ἂν τέλος κατανατᾶ κλιτικὴ· ἂν ὑπάρχουν γλώσσαι ἀναλυτικαί, συνθετικαὶ καὶ πολυσυνθετικαί· ἂν ἡ Ἀσία προσφέρῃ τὰς μονοσυλλαβικὰς, ἢ Ἀμερικὴ τὰς πολυσυνθετικὰς ἂν αἱ λέξεις κατὰ τὴν γένεσιν τῶν γλωσσῶν, εἰς τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν ἦσαν εἰς ἀτιμώδη τινα, ρευστὴν κατάστασιν ὀνοματορρήματα ὡς μᾶς συγχωρηθῆ ἢ λέξεις· ἂν βλαί αἱ πολυπληθεῖς καὶ ποικίλαι γλώσσαι τοῦ κόσμου ἦναι θυγατέρες μιᾶς καὶ μόνης ἀρχικῆς, ἡμεῖς, παραλείποντες ὅλα ταῦτα, ἐρχόμεθα εἰς τὰ κύρια.

Πᾶσα γλώσσα ἔχει τι ὅμοιον μὲ τὸν ἑναστρον οὐρανόν. Καὶ εἰς τὴν γλώσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὸ στερέωμα συμβαίνουν ἀποσυνθέσεις καὶ συνθέσεις. Ὅπως ἀφανίζονται ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδη ἀπὸ τὸ ὀργανικὴ βασιλεία ἔτσι ἀφανίζονται γλώσσαι εἰς

την γῆν. Ὅπως ἀφανίζονται γλώσσαι ὀλοκληροί, ἔτσι ἀφανίζονται και μέλη, πλευραὶ, τμήματα, μόρια τοῦ κορμοῦ αὐτῶν. — Ἡ γλῶσσα εἶναι τι ἀνάλογον μετὴν διπλῆν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, μετὴν ὕλην του και μετὴν πνεῦμά του. εἶναι αὐτῆς λειτουργία, προῖόν ἔργον, μέσον φυσικοψυχικό ν' εἶναι θεσμός, εἶναι πυραμῖς, διὰ τὴν ὁποίαν εἰργάσθη μακροτάτη σειρά γενεῶν, αἰώνων. Ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι ποτὲ ἀκίνητόν τι πτώμα. εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς μακρᾶς ζωῆς τῆς μεγάλης ψυχῆς τῶν λαῶν. Ἐχει τὸ πλεονέκτημα, ὡς πᾶσα ζωὴ, κινουμένη νὰ μεταβάλλεται. Μεταβαλλομένη ν' ἀναπτύσσεται. Ὅλαι αἱ γλώσσαι εἶδαν, θλέπουν πᾶσα μία εἰς τὸ κράτος της τὰς πολλαπλὰς ταύτας κινήσεις, κινήσεις εἰς φθόγγους, λέξεις, σημασίας· εἰς τύπους, σύνταξιν, στιχοιουργίαν· θλέπει πᾶσα μία τὰς ἀναζωωτικὰς ἀλλοιώσεις, τὰς ἀνακουφιστικὰς ἐξαφανίσεις, τοὺς προοδευτικούς νεωτερισμούς. Ἡ ζωὴ τῆς γλώσσας εἶναι κάποτε ἡ ἐκ τῶν συντριμμάτων της ἀνοικοδόμησις αὐτῆς.

Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶδε, θλέπει τὰ αὐτὰ θεάματα εἰς τὴν περιοχὴν αὐτῆς. Τοῦτο εἶναι ἐξέλιξις, τοῦτο ἀπλοποίησις. Ἀπλοποιουμένη ἐλευθερόνεται· ἐλευθερόνεται ἀπὸ πᾶν στοιχείον ξένον, ξένον ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ τὸ ἀπὸ γενεᾶν εἰς γενεᾶν ἀνανεούμενον. Ἀλλοιόνηται διότι δὲν θέλει νὰ γηράσκη, διότι θέλει νὰ διατηρῆται πάντοτε νεαρά, ἀκαμμία πάντοτε. εἶναι πρόθυμος, εἶν' εὐλύγιστος, εὐστροφος εἰς τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις τοῦ λαοῦ αὐτῆς. Ἄλλ' ἐνῶ ἀλλοιόνηται, δὲν χάνει ποσῶς, διὰ τοῦτο διότι ἀλλοιόνηται, τὴν πρῶν λαμπρότητα αὐτῆς. Ὅ, τι ἀποτελεῖ τὴν οὐσιώδη διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀπαικῶν και τῶν μεταγενεστέρων δὲν εἶναι καθ'αυτὸ ἡ γλῶσσα, εἶναι τὸ ὕφος. Νὰ μὴν ἀμφιβάλλωμεν. Εἰς τὴν διάκρισιν ταύτην ἀκόμη δὲν ἐδόθη ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας μάλιστα τὸ σηπροσχηθῆτον πρέπον νὰ δοθῆ και εἶναι δυστύχημα τοῦτο ἀπὸ τὰ θαρῦτατα.

Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ μεταβάλλεται ἡ γλῶσσα, ἀφοῦ μεταβάλλονται ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς, τῆς κοινωνίας, τοῦ πολιτικοῦ ἤθη, ἔθιμα, τέχνη, θρησκεία, ἐπιστήμη. Οὐδὲ εἶναι λυπηρὸν πάλιν

τοῦτο διὰ τὴν γλῶσσαν, διότι ἐνῶ προάγει και τελειοποιεῖ αὐτὰ ἡ γλῶσσα, προάγει και αὐτὴ πάλιν ἀπ' αὐτὰ και τελειοποιεῖται. Οὐδὲ πρέπει πάλιν νὰ συμβαίη ἀλλῶς παρὰ νὰ μεταβάλλεται ἡ γλῶσσα. Τὸ ἄψυχον, τὸ ἀδρανές, τὸ στερεὸν ἀντικείμενον δὲν πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τὸ ἐμψυχον· τὸ πνεῦμα τὸ ἐλύθηρον κατ' οὐδένα λόγον δὲν πρέπει νὰ γίνεταὶ δοῦλον ἐνός τινος τύπου γλώσσας, πεπαλαιωμένου τύπου. Τὸ πνεῦμα τὸ προοιμαῖον τὸ ἐμῶν δὲν γίνεταὶ τὸ παρελθόντος ὑποχείριον. Μετὴν ἀκράτητον, κυρίαρχόν του δύναμιν τὸ πνεῦμα ἀπὸ αἰῶνα εἰς αἰῶνα θέτει τοὺς νόμους του, τοὺς θεσμούς του· θέτει τὰς ἐκδηλώσεις του, τὴν γλῶσσαν του· θέτει τὰ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἀπροσδοκῆτως ἀναφανόμενα νέα ὀλοκληρωτικὰ στοιχεῖα τῆς οὐσίας του.

Τὸ μέσον τῆς γλώσσας ἀνάγκη εἶναι υπερτάτη, ἀπὸ ἐποχὴν εἰς ἐποχὴν νὰ μεταβάλλεται, διὰ νὰ δύναται κατὰλληλον νὰ γίνεταὶ ὄργανον τοῦ ἀναπτυσσομένου κοινωνικοῦ πνεύματος. Ὅστε ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ ἦναι ὄχι μόνον κατὰληπτή και αἰσθητὴ ἀλλὰ και ὀμιλητὴ· πρέπει νὰ ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται και νὰ τὴν ὀμιλῇ ὁ λαός. Καὶ ὅταν τοιαύτη ἦναι τότε μόνον δύναται νὰ γείνη εἰς τὰ χεῖλη, εἰς τὰ χεῖρα τοῦ ἀτόμου, τοῦ λαοῦ ἰσχυρότατος στροφεὺς τῶν πελωρίων αὐτῶν τροχῶν τοῦ πνευματικοῦ κόσμου—τῆς ἀληθείας, τοῦ δικαίου, τῆς εὐθερίας.—Εἰάν ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνας ἐθοροῦθον εἰς τὴν ἀπλοστέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν οἱ Ἑλληνες συγγραφεῖς και τὰ ἱερὰ Βιβλία, θὰ ἦτον ἄλλος σήμερον ὁ ἐγκέφαλος και ἄλλη ἡ καρδιά τοῦ ἔθνους τοῦ ἑλληνικοῦ· θὰ ἦσαν ἄλλα βέβαια τῆς ἐπικρατείας μας τὰ ὄρια.

Καὶ ἐπρεπε και προθύμως τὴν ἀπλοστέραν γλῶσσαν νὰ ἐγκολπωθῶμεν, ἀφοῦ, ὑπὸ τινὰ ἐποχὴν εἶναι τελειότερα τῆς παλαιᾶς. Καὶ εἶναι τελειότερα, ὡς ὄργανον θεωρουμένη, διότι ἐπλουτίσθη μετὰ νῆαν ὕλην, μετὰ νέον ἀπὸ τὰ νεώτερα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἰσῆχθησαν εἰς τὴν κοινωνίαν· τελειότερα, διότι ἐλευθερώθη ἀπὸ πληθὺν τῶσαν ἀνωμαλιῶν τύπων και τῶσαν περιπλοκῶν συντάξεων, ἀπὸ τὴν πολυμετρίαν και πολυρρυθμίαν· τελειότερα διότι μᾶλλον καταληπτὴ και μᾶλλον χρήσιμος· τελειότερα διότι δύναται

νὰ ἐκφράσῃ και τὰς παλαιὰς ἰδέας και τὰς νεωτέρας, ἐνῶ ἡ παλαιὰ τὰς παλαιὰς.

Ἄλλ' ὃ φορὰ τῆς προόδου παντοδύναμος! διὰ τῆς ἀπλοποίησεως τελειοποιεῖται ἀκόμη περισσότερο εἰς τὴν γραφὴν αἱ γλώσσαι. Ἐλευθερόνεται ἀπὸ γράμματα παράσιτα, ἀτροφικά, ἀντιπροσωπεύοντα φθόγγους ἰσῶσαν ποτὲ και ἀπεθωμένους πλέον. Καὶ ἰσῶς πολλὸς καιρὸς δὲν θ' ἐπαρῆ, ὅτε και ἡ ἰδικὴ μας γλῶσσα θέλει ἐορτάσει τοιαύτην ἀπλοποίησιν, νεωτερισμὸς εἰς τὴν γραφὴν οὗτος μετὰ τοὺς φθόγγους συμφωνάτους, ὅστις ἀνυπολογίστους ὑπόσχεται προόδους.

Και ὅμως πολεμεῖται ἡ ἀπλοποίησις τῆς γλώσσας, πολεμεῖται ἡ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ. Ἄλλὰ και πολεμουμένη ἀγωνίζεται γενναίως, παλαίει και ἀντέχει. Ἰδέτε, ἀπὸ ἔτος εἰς ἔτος κερδαίνει μάλιστα ἔδαφος. Εἶχεν ἤδη εἰς τὴν κατοχὴν της τὴν λυρικὴν, τὴν ἀστειάν, τὴν ἐλαφρὰν ποίησιν· ἐσχάτως ἀνέβη κ' ἐπάτησε τὸ βῆμα και τῆς μᾶλλον σεβαρᾶς, τῆς δραματικῆς. Ἀκουάτε τὸν σεβαρώτερον τῶν δραματικῶν τῶν νεωτέρων χρόνων τὸν Σαίξπηρ νὰ λαλῇ μετὸς τῆς φυσικότητα και μετὸς τῆς δυναμῆς τὴν γλῶσσαν τοῦ Στλωμοῦ, τοῦ Κοραῆ. Τώρα μετὰ γενναίον βῆμα πλέον ἀρχίζει νὰ καταδαίνη, νὰ πατῇ τὰ ἐδάφη και αὐτοῦ τοῦ πεζοῦ λόγου. Χαριτωμένα, ζωὴν γεμάτα διηγήματα, περιγραφαί, μυθιστορία γράφονται εἰς αὐτὴν. Ὁ περιδικὸς τύπος ἀναγράφει, χωρὶς προλήψεις, κοινὰς λέξεις, κοινὰς φράσεις, κοινὰς τῶνας, ὅρους ἀναφορὰς ξενικῶς. εἶναι ἀληθινόν τὸ μόνον μέσον νὰ ἐξοικειωθῶν τινὲς τῶν σφόδρα λογίων μετὰ λεκτικὴν τῆς ὀμιλουμένης και μετὰ τινὰς περὶ τοῦτου ὀρθὰς σκέψεις, εἶναι νὰ τὰ θλέπουν συχνὰ πυκνὰ τυπωμένα τὸ λεκτικόν, τὰς σκέψεις εἰς στήλας ἐφημερίδων, περιδικῶν, φυλλαδίων, βιβλίων.

Παρατηρήσατ' ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος τοῦ ἔθνους τὸν νόμον. Ὁ νόμος μετὰ τὸν δυνατὴν αὐτοῦ βραχίονα μετὰ ἄλλους και ὡς ἐκτελῶν καθῆκον (καὶ ὕψηλόν καθῆκον ἐκτελεῖ), εἰσάγει τοὺς νεωτέρους τύπους, τὸ νεώτερον λεκτικόν εἰς τὰ δημοτικὰ, εἰς τὰ Ἑλληνικά Σχολεῖα. Φαιδρὰν κίνησιν ἀκούετε, θορυβρὸν φαιδρὸν. Ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία ἀναπτύσσεται, γίνεταὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν πλατυτέραν ἔννοιαν τῆς λέξεως φιλελευθερώτερον. Ἡ Ἑλλάς ἤρχει νὰ συναισθάνεται τὴν θέσιν της. Γνωρί-

ζει ποῦ ὑπάγει. Ὀλίγον ἀκόμη θάρρος και τὸ ἀγαθὸν θὰ ὑπερισχύσῃ. Τῆς διαδόσεως τῆς λαλιᾶς τοῦ λαοῦ ὁ θόρυβος θὰ φέρῃ εὐεργετικὰς ἀνατροπὰς· ἐπαναστάσεις ἰδεῶν σωτήριοι θὰ γείνην. Φωτισμὸν, ζωὴν θὰ λάβουν τόσα νεκρωμένα πνεύματα, ἀνάστασιν θὰ ἴδουν τόσα πλήθη μαρμαμένων καρδιῶν. Σεῖς λοιπὸν οἱ θιασῶται τῆς γλώσσας, ἦτις ὀμιλεῖται, ὅπου και ἀνῆθε, ποτὲ μὴ χάσετε τὸ θάρρος· ἡ φυσικὴ γλῶσσα τῶν πατέρων μας, ἡ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ἐντὸς ὀλίγου θριαμβεύει.

Ἀργαστόλι, 10 Μαρτίου 1885.

II. ΒΕΡΓΩΤΗΣ.

PAOLO GIACOMETTI

Η ΓΥΝΗ ΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΓΑΜΟΝ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ.

[Συνέχεια· ὄρα φυλ. προηγ.]

AM. Ὅχι ὅμως ἐξ αἰτίας μου, σοὶ τὸ ὑπόσχεμα· ἀπ' ἑτέρου ἔβλω νὰ ἐλπίσω ὅτι ἡ μήτηρ μας ἀγαπᾷ ἔλους ἐπίσης· τρέφει ἐρωτὰ πρὸς τὸν σύζυγόν της, και ὅταν εἰμῆθα ἐρωτευμένοι...

BAB. Κ' ἐνοεῖτε σοὶς ἀπὸ ἐρωτᾶ, ἀπὸ ἠωρῆς, θλέπω!...

AM. Ἐνωρῆς, ἀφοῦ εἶμαι δεκά ἐξ ἐτῶν;

BAB. δὲν εἶναι ἀργὰ βέβαια και μάλιστα ἐγὼ πταίω.

AM. Καὶ διατί;

BAB. Καὶ σῶ; φαίνεται μικρὸ πρᾶγμα ποῦ ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς ἀγάπης σας ἀπεράσσει νὰ κάμω ὅτι ποτὲ ἔτι ζωῆ μου δὲν ἐκαμα;... δηλαδᾶ... ὦ! μετὰ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἦτο καλύτερον ἀνῆθέτετε εὐχαριστήθῃ νὰ θλέπετε τὸν κύριον Ῥαρχὴλ ἀπὸ τὸ παράθυρον, νὰ τοῦ γράρετε κἀνενα βράδασι...

AM. Λυπσομε. Ἐν μέσῳ τῆς περικυκλώσεως μετὰ μόνωσιν, ἠσθάνομαι τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀγαπῶμαι, νὰ ἐμπιστεύωμαι τὰς λύπας μου πρὸς τινὰ πιστὴν καρδίαν.

BAB. Ἄμ' ἐκεῖνο ποῦ ἔχω ἐγὼ ἐδῶ μεσὰ δὲν εἶναι καρδιά;... ἐκατάλαθα, δὲν ἦταν καρδιά ἀρσενική και δι' αὐτὸ δὲν εἶς ἐχρειαζόταν. Ἐτσι λοιπὸν ἐγὼ παρὰ—πολλὴ καλὴ, ελεγα εἰς ἔλους ὅτι ὁ Ῥαρχὴλ ἦταν μακρυνός μου συγγενής, και συχνὰ σῶ; τὸν

Έφερα εδώ... άσχημο πράγμα! και εκείνος ο γέρο-λύκος, ο κατήρρος; Κυριάκη; έχει υπόψιαι, και είναι άξιος να... ουφορά μου άν καταλάβη τίποτε! Είναι άλήθεια πώς δεν είναι τίποτε κακό 'ς τη μέση, και ένας γάμος... άλλ' εδώ είναι ο κόμβος, κυρά μου!... σεις εχετε μιά καλη προίκα, και ο καυμένος ο Ράφαηλ είναι ένας καλλιτέχνης, πτωχός μάλισα καλλιτέχνης.

AM. Και ο πατήρ μου δεν μετρήγετο τον γλύπτην; ΒΑΡΒ. Τό 'ξέρω, μ' τί γλύπτης ήταν!... αϊ! γλύπτης όπου έδινε ζω' 'ς τό μάγκραρο, και τόν επλέρωνει καλά... οι ξίνοι, εννοείται! κι' έπειτα με όσα εκληρόνησεν από τιν μητέρα του ήτο καλλιτέχνης όπως πρέπει και ήμ'όρες ν' άφήση μιά καλη περιούσια.

AM. Φθάνει, άς ελπίσωμεν!... δεν έχω άλλην παρηγορίαν....

ΣΚΗΝΗ Δ'

Ο κ. ΓΓΝΑΤΙΟΣ και οι άνω.

ΓΓΝ. (έκ του μίσου) Καλή μέρα σας, κυρία Άμαλία!

AM. Καλή μέρα σας, κύριε ΓΓνάτιε.

ΓΓΝ. Άγαπητη Βαρβάρουλα, κάματ' μου τήν χάριν ν' ιδίτε άν ο καλά; μου φίλο; Άμεδαίος είναι εις τόν σπήτη και άν μπορού νά του άρπάσω καμμεν μερικιάς υποθέσεις...

ΒΑΡΒ. Άμέσος (είρηγεται δεξιάνην).

ΑΜΑΛ. Καθήσαστε, κύριε ΓΓνάτιε.

ΓΓΝ. Ω! ελχαριστώ! (υποβλήπων αυτήν, λίγει καθε' έαυτόν) Πόσον είναι χριεσσα! και μ' πενήτικοντα χιλιάδας λιρών προίκα... πόσον μ' άρσσει!

AM. Πώς έχουσι οι μικροί σας εκείνοι τρεις άγγελοι, κ. ΓΓνάτιε;

ΓΓΝ. Άγγελιοι πραγματικώς... άλλά δυστυχεις! και δυστυχης κι' εγώ, ως εκ τής χηρείας μου από ενός 'δ'η έτους! Τί θέλετε! είχαν συνθήσει τίσον καλά τόν συζυγικόν βίον... και εννοώ ότι τώ νά μένω άγαμος; είναι εναντίας τού ιδιώματός μου, και... επομένως... λθελον...

AM. (κούδ) Όχι, μη δώσετε μπτραύν εις τά τέκνα σας!

ΓΓΝ. Και διατί;... άρσ' εύρω έν καλόν πλ'σμα... εγώ έχω τ'ά; όπο έσεις μου, δεν δύναμαι νά αναχολώμαι περί τιν άνατροφ' των και τιν οικιακην οικονομίαν, τοσοούτον αναγκαίαν. Άπ' εναντίας μία καλή γυνή... σεις δ' δεν σκέπτεσθε νά λάβητε σύζυγον;

AM. Έγώ;...

ΓΓΝ. Χαμηλώνετε τούς έπικρατικούς εκείνους οφθαλμούς σας;... αϊ! καταλαμβάνω!... (όποιαν Σέριμν έχω εις τήν καρδίαν μετά έν έτος χηρείας!) Σά ενυμφεύσετε ελχαριστως;... Σας συμπάθη φαίνεται

ότι εις αυτό τό σπήτη δεν σ'α; άγάπωσι πολύ.
AM. Άπατάσθε.
ΓΓΝ. Τό γνωρίζω, και σκέπτομαι επί του προκειμένου... μάλιστα... (άν ή Βαρβάρα έθραδυνεν άλλρον άκμην θά εδοκίμαζον νά τή εκφράσω τόν έρωτά μου)... Άκούσατε, άγαπητά, νομίζω ότι ή καρδιά σας; είναι τίσον γλυκαία, τρυφερή, οι δέ μικροί μου θά σ'α; ήγάπων...

AM. Τι θά ελγεται...

ΓΓΝ. Άέγω ότι σεις δεν θά είσθε μπτραύν, άλλά μ'ήτηρ, μία μικρή μπτραύσα!

AM. Έγώ;...

ΒΑΡΒ. (έκ τής θύρας) Ο κύριος Άμεδαίος; τώρα είναι ελεύθερος και σ'α; περιμένει...

AM. (καλούσα τήν Βαρβάραν) Βαρβάρια...

ΓΓΝ. (δικαζόπων αυτήν) Πηγαίνετε και πέστε του ότι ερχομαι (ή Βαρβ'ρα ίπ'ερχετα) λοιπόν μ' ενστήσατε;

AM. (αναχωρούσα) Με συγχωρείτε...

ΓΓΝ. Όχι, όχι, μη με φέγετε, ιδίτε με, πιστεύω ότι είμαι φηλός... είμαι τριάνοντα έκτά έτών,

AM. Είκοσι δ'ον περισσότερά μου!

ΓΓΝ. Αυτό ίσα ίσα χιειρίζεται; έπειτα είμαι εύρωστος; ως ή 'Ηρακλής, και πλούσιος; επάνω κάτω... ο Άμεδαίος τού ήξέσει.

AM. Τώρα τόν κάμετε νά σ'α; περιμένη.

ΓΓΝ. Άλλά πρώτον εισπλαγχθίηθε με, τούς άγγελους μου, οικειότερα τήν χηρείαν μου (καθ' έαυτόν) (πεντήκοντα χιλιάδες λιρών!) Όραία Άμαλία, άφ'ετέ με νά ελπίσω... (γονυπετεί)

AM. Άλλά κύριε ΓΓνάτιε, λησμονεάτε τόν έκυτόν σας!

ΣΚΗΝΗ Ε'

Ο κύριος ΜΑΤΘΙΑΣ και οι άνω.

ΜΑΤΘ. (έκ του μίσου ήλπιον τόν ΓΓνάτιον έν τη στάσει εκείνη ανακωάζει) Εύγε, μ' ή τόν Ποσειδών! AM. (χηριουσα) Ο πάπος!

ΓΓΝ. (έμπεθεϊ ήδη) Με συγχωρείτε... εκαννον...

AM. Ναι, μοι εκαννε πρώτασιν γάμου.

ΜΑΤΘ. Τι λέγετε, άδελφέ! γάμον με τρία παιδια 'ς τό σπήτη και σακάντα χειμώνα; εις τήν ράχιν; ΓΓΝ. Τριάνοντα έκτά μόνον.

ΜΑΤΘ. Οχυμάζω, κύριε ΓΓνάτιε, άλλά σεις δεν εχετε ούτε κήριον, ούτε σέβας, ούτε άνατροφ'ιν, ούτε κοινόν νοΰν... και επειδή οι θαλασσινοί σ'ήλικος είναι φρόνιμοι... πρ'ς τό παρίν δεν λέγω άλλα.

ΓΓΝ. Εννομος αιήσας; δύναται νά γείνη.

ΜΑΤΘ. Πέστε πώς δεν τήν κάμετε ούτε.

ΓΓΝ. Γ'τομονή! (εισερχόμενος λίγει καθ' έαυτόν) Πεντήκοντα χιλιάδες λιρών! δεν εγκαταλείπω τήν

ιδέαν... και τις οίδε... φθάνει, θά ιδώμεν (εισίρχεται καθ' τών Άμεδαίω).

ΜΑΤΘ. (παρητρών τήν Άμαλίαν λέγει καθ' έαυτόν) (Είναι πράγματα αυτά νά τ'ά λέγη κανείς εις κήρην ως αυτήν; νά χίνη τό φαρμάκι τής πονηρίας εις καρδίαν ή όποιος είναι όλη άθούτης!...) Γ'τα 'πέμου, κήρη μου, τι έρχεται νά κάμη εδώ αίτός ο πονηρός, ο τοκογλύφος;

AM. Έχει υποθέσεις; με τόν μπτραύν μου...

ΜΑΤΘ. Τ' υποθέσεις, αϊ; υποθέσεις;—Και τί σ'ά έλεγε;

AM. Ότι, δεν είναι τού ιδιώματός του νά μ'ένη έγχαμος.

ΜΑΤΘ. (Β'ς τόν χείδαρο!) Και σ';...

AM. Άγαπατέ μου πάππε, άνθρωπος; τής ήλιχας; εκείνος;...

ΜΑΤΘ. Α! λοιπόν άν ήτο νεώτερος, όρκαύτερος...

AM. Τότε βαδίζεις; θά ύπηρχε περισσότερα πιθανότης; έτι κ' εγώ;...

ΜΑΤΘ. Ότι και σ';... (πάει ή άφώιτης!) θά άπ'ανδρουθή; άλλά θά σκερθώ εγώ διά τοΰτο, και είναι κειρός... θά ήμιλήσωμεν όταν επιστρέψω.

AM. (δυσχερεστηθείσα) Θύλετε λοιπόν ατολύτως νά μ'ε; άρήστε;

ΜΑΤΘ. Είναι άνάγκη? έχω νά τακτοποιήσω μερικάς υποθέσεις; μου εις Βασιελώνην... άλλά τοΰτο θά είναι τό τελευταίον ταξείδι μου, σ'ά τό ύπόσχομαι.

Μόλις επιστρέψω νά πωλήσω τού παλαιόν μου πλίσον, και όμως θά μ'ού φωνή πώς άρίνω έν μέρος τού κόσμου, διότι κατ'ά τό ήμισυ τής ζωής, τό πλίσον εκείνο ήτο ο κόσμος μου... Άλλά όλα τελειώνουν, και δεν πρέπει νά σκεπτόμεθα. Μάλιστα αΰτην τήν φορ'ν αναχωρώ με λύπην μου, διότι... άλλά τί θέλεις; δεν μ'μπορώ νά κάμω και διαφορετικά. (θεωρεί τήν Άμαλίαν ήπομάσσουσαν τούς όρθαλμούς της) Κλαίει, παιδί μου, Άμαλία μου; φοβείσαι μή δεν επιστρέψω;... είμαι γέρον, είναι αλήθεια, άλλά ή Πηνελόπη θά μ'ού κάμη τήν χηρία; ό! σύντομο ταξείδι! είναι δι' έμάς ό όποιος είμαι συνειδησμένος νά πετώ από τήν μίαν 'ς τήν άλλην άκρην τού κόσμου!

AM. Δεν φοβούμαι διά τήν ζωήν σας, άλλά σεις; δι' έμάς κητεíte θέσον πατρός, είσθε άλλος πατήρ μου.

ΜΑΤΘ. Βέβαια, είμαι... και τού Έρρίκου μάλιστα ο όποιος τίσον πολύ μ'ό άνθυμίζε, τόν Κάρολλον μου. Ό άλλ' εγώ βλέπω μέσα εις τήν καρδιά σου, ζεύρεις, σ'α; φαίνεται ότι μ' έμας χάνεις τό μόνον σου στήριγμα, διότι εβρίσκεσαι εις ένα σπ'ητι όποΰ... Ειπέ μου, τί σ'ά κάμουν, τί κάμουν τού Έρρίκου... πέ μου το.

AM. Τίποτε κακόν.
ΜΑΤΘ. Άλλά κηντεύω πολλά μου είπαν, άλλά τ'ά είδα εγώ με τ'ά μ'άτ'ια μου. Όλα τ'ά χείδια είναι δια τόν Βαλεντιόν ο όποιος δεν άξίζει όσα ένα μ'άτ'ι τού Έρρίκου μου, όσφ μιά τρέχα από τ'ά μάλλιά σου... (θωπέουον τήν κήρη της)

AM. Ο Βαλεντινος είναι ο Βενιχμιν, είναι μικρός.

ΜΑΤΘ. Ναι, και ζε'ρω άκόμα τί σ'ά είναι ή κυρά μάμη.

AM. Άλλά και σεις είσθε πάππος.

ΜΑΤΘ. Όμως πιστεύω ότι δεν είμαι ούτε άδικος, ούτε γελοός; και ο κύριος, Άμεδαίος;...

AM. Άγαπή πολύ τόν Βαλεντιόν του, έχει τόσα υποθέσεις; ώστε δεν τ'ά μένει κειρός νά ενασχοληθ' δι' ήμ'ας;...

ΜΑΤΘ. Βέβαια, βέβαια... Και ή μητέρα σου;

AM. Ω! μ'ε; άγαπή έλου; είσθε;...

ΜΑΤΘ. Όχι, ή Σοφία πρέπει ν' άγαπή περισσότερο τήν κήρην τού δευτέρου γάμου της. Ο Άμεδαίος; είναι σ'α; τ'ά; εγώ ο Κάρολλος; μου άπέθανε, και είναι πολύ εύκολο εις τήν γυναικα νά λησμονήση τήν άνδρα ο όποιος δεν ύπάρχει πλέον ή γυναίκα εβρίσκει νέας; ελχαρισθήσεις; νέους έρωτας, νέους σύζυγους, άλλ' ο πατέρας; δεν εβρίσκει πλέον άλλο τ'άνον!

AM. Πρέπει νά μιλώσω τής Σοφίας, είναι πολύ; κειρός; όποΰ κητώ ένα βήρος; επάνω 'ς τήν καρδιά μου και πρέπει νά τό άποιέσω.

AM. Μη τήν επιπλήζητε, διότι δεν είναι άξία ελέγγον! ίσως; δεν είναι εύτυχής.

ΜΑΤΘ. Ω! πάντοτε ή γυναίκα είναι εύτυχής όταν άγαπάται!

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Η Κυρία ΣΟΦΙΑ και οι άνω.

ΣΟΦ. (έκ των δοματίων της) Καλή μέρα, πατέρα! ΜΑΤΘ. (Μεσ' 'ς τήν όρα ήλθε).

ΣΟΦ. Άλλά διατί νά μη με ειδωποιήσαστε ότι ήσθε εδ'ω; θά εσεπυδον με τήν αΰτην ελχαριστήσιν, μεθ' ής; τ'άρα σ'α; βλέπω και σ'α; θλιβώ τήν χείρα. (τ'ά προσφέρει τήν χείρα.)

ΜΑΤΘ. (δίδων αυτή τήν χείρα μετά δυσχεραίας) Συνομιλούσα λίγο με τήν Άμαλίαν μου.

ΑΜΑΛ. (Και δ'έν μοι λέγει τίποτε ή μητήρ μου!) ΜΑΤΘ. Άλήθεια, κ'αί έχω νά σ'α; π'α. Άμαλία, μ'μπορείς, παιδί μου, ν' άποσπάρθης;...

ΑΜΑΛ. (σιγά πρ'ς τόν Μάτθιαν) Σας παρκακώ ηή τήν λυπηστέ. (ίπ'ερχεται βραδύως)

ΣΟΦ. (μεινισσα σκεπτική ελέπει τήν Άμαλίαν περιαλγη αναχωρούσαν, και τείνουσα αΰτ'η τήν χείρα π'η λέγει) Άμαλία!... (ή Άμαλία τρέχει πρ'ς τήν μη...

τέρα ήγει την ἐναγκαλιζέται και παραρρώς την ἀσπάζεται.)

ΑΜΑΑ. ὦ μητέρα μου!

ΜΑΤΘ. (παρατηρών αὐτάς) Τὴν ἐρίλησε!.. πάει, ἐπέταξε ὁ θυμός μου.

ΣΟΦ. Ἀποσύρθητι, Ἀμαλία μου.

ΑΜΑΑ. (ἀναχωροῦσα) Πόσον μὲ ἀνεκούρισε! (εἰσέρχεται δεξιᾷ.)

ΣΟΦ. Καθίσαστε.

ΜΑΤΘ. Εἶναι περιττό. Ἐεῦρετε ὅτι ἀναχωρῶ λοιπόν νὰ μὲ ἀκροασθῆτε· πιθανόν ν' ἀποθάνω, νὰ ναυγῆσω...

ΣΟΦ. Τί λέγετε;

ΜΑΤΘ. Μὲ τὸν θάνατον και μὲ τὴν θάλασσαν δὲν κάμνει κανεὶς συμφωνίας. Ἐνθυμείσθε τὴν νύκτα κατὰ τὴν ὅποιαν ἀπέθανεν ὁ δυστυχῆς Κάρλοῦς μου;

ΣΟΦ. Τὴν ἐνθυμοῦμαι!

ΜΑΤΘ. Κατὰ τὰς ἐπισήμους· ἐκεῖνας στιγμὰς αὐτὸς δὲν ἐσκέπτετο τὰ ἔργα τὰ ὅποια ἔμενον ἀτελειώτα, εἰς τὸν νοῦν του δὲν ἐσωρεῖοντο αἱ φαντασίαι, τὰ πλάσματα τοῦ καλλιτέγνου, τὰ ὅποια ἔρχοντο νὰ τοῦ ἀρπάξω ὁ θάνατος. εἰς ἡλικίαν τριάντα δύο χρόνων, ἀλλὰ τὴν Ἀμαλίαν και τὸν Ἐρίχον του ἐνθυμῆθη μόνον. Ἐνθυμείσθε; σεῖ; ἐστέ κεσεθε ἀπὸ τὸ ἕν μέρος τῆς κλίνης του, ἐγὼ ἀπὸ τὸ ἄλλο, εἰς τοὺς δύο μας ἐσώθησε τὰ παιδιὰ του, ἀλλ' ἰδιαιτέρως εἰς σὲ; ἴτε δικαίον. Αὐτὸς σὲ κατέστησεν ἐπίτροπον και κυρίαν τῆς ἐπιχορηγίας τῶν εἰσοδημάτων του, ἐγὼ; οὐ ἐνηλικιωθῆσι τὰ ἀνήλικα δὲν σὲ; ἐπέβαλε κανένα δεσμὸν χρεῖαις;... ἀλλ' ἴσως μυστικὰ εἰς τὴν καρδίᾳ του, σὲ παρακάλει, διὰ τοῦτο, ἐνῶ μὲ τὸ σῶμα σὲ; ἐλεγενὰ προσέζετε πολὺ ἔς τιν ἐκλογὴν, διὰ νὰ μὴ θυσιάσετε τὰ πλάσματά του εἰς δεύτερον σύζυγον.

ΣΟΦ. Και πιστεύω ὅτι δὲν ἐλησμονῆσα τοὺς τελευταίους λόγους του.

ΜΑΤΘ. Τὸ πιστεύετε; Ἐπειτα ἀπὸ δεκαεῖς μῆνας ἤσθε ἐρωτευμένοι.

ΣΟΦ. Δὲν εἴμεθα κύριοι ἡμῶν αὐτῶν.

ΜΑΤΘ. Ἐγὼ τότε εἰρισκόμην εἰς Νέαν Ὑόρκην μοι ἐγγράφετε πάντοτε μακροτάτας ἐπιστολάς, και μοι ἀμιλοῦσατε ὀλίγον διὰ τὰ ἐγγόνια μου, παρά πολυ διὰ τὸν ἐρωμένον σας.

ΣΟΦ. Δὲν ἔμελον νὰ σὲς κρίψω τίποτε.

ΜΑΤΘ. Ὅταν ἡμῖν ἐσα ἐπέστρεψε εἰς τὴν πατρίδα μοι τὸν ἐπαρουσίασατε και ἐγὼ σὲ; ἐκαμα πολλάς παρατηρήσεις; Ἢ μητέρα τοῦ Ἀμεδαίου μ' ἐφοβίε ὅσον μία φαλαίνα... ἀλλὰ σεῖ; ἤσ ε ἐπιτηθεία νὰ ἀνασκηνάζετε τοὺς λόγους μου! ἐγὼ, κατὰ τὸ ἰδιώμα μου, ἔπερα φωτιὰ, σεῖ; ἀμέσως διεμαρτύρησε ὅτι χωρὶς τὸν Ἀμεδαίου, ἡ ἐτελεῖσθε ἀπὸ μαραζμῶν, αἱ! τότε κ' ἐγὼ, πάρετε του,

σὲ; εἶπα, και παχύνετε τὸν πῆρατε κ' ἐπαχύνετε.

ΣΟΦ. Ἀλλὰ δύνασθε ἴσω; νὰ μ' ἐλέγξτε;

ΜΑΤΘ. Και πολὺ μάλιστα.

ΣΟΦ. ἴσω; ἡ Ἀμαλία παρεπονέθη ἐναντίον μου;

ΜΑΤΘ. Ἀπ' ἐναντίας; αὐτὴ εἰρῖσκει ὅτι ὅλα ἴσῶν καλά, ὅτι ὅλοι εχουν δικαίον νὰ τὴν κακομεταμεταχειρίζονται· εἶναι ἀνάγκη ἕμερο ἕμερο.

ΣΟΦ. (Πτωχῇ Ἀμαλίᾳ!)

ΜΑΤΘ. Ἐγὼ ὅμως εἶμαι μία ἀκούδα, ὡς λέγον· θαλάσσιος λύκος και χωρὶς νὰ τὰ στριφογυρίζωμε, σὲ; λέγω ὅτι γνωρίζω τί συμβαίνει εἰς αὐτὸ τὸ σπιτί γνωρίζω τὰς προτιμήσεις, τὰς ἀδικίας...

ΣΟΦ. Ὅχι· ἐκ μέρους μου θεβαίως.

ΜΑΤΘ. Τὰς ἀνέγεςθε, και τοῦτο φθάνει.

ΣΟΦ. Τῶνόντι συνέθη ὅτι λέγετε, ἴσως, κάποτε ὑπεχρεώθη νὰ πεισθῶ ὅτι εἶναι μικροὶ ἀπαραίτητοι, και τὰς ἠνέχθη μετὰ φρονήσεως. Ἢ πενθερά μου εἶναι ἡ ἀπόλυτος κυρία εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν, και δὲν εἶναι πάντοτε λογικῇ.

ΜΑΤΘ. Ποτὲ δὲν εἶναι λογικῇ.

ΣΟΦ. Ἀγαπῶ πολὺ τὸν Βαλεντίνον, ἀλλ' αὐτὰ τὸν ἀγαπῶ πολὺ περισσότερον ἐμοῦ· ἡ στοργὴ τῆς εἶναι δυστάχτημα δι' ὅλους ἡμᾶς, ἰδίως δὲ διὰ τὸν Βαλεντίνον, διότι, ἐγὼ, σχεδόν, δὲν εἶμαι κυρία νὰ τὸν διορθώσω... ἀλλὰ τί νὰ κόμω; ὁ σύζυγός μου ποτὲ θεβαίως δὲν νὰ δυσπρόσταται ν.ν. μητέρα του οὔτε νὰ τὸ ἐπέτρεπον· πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν σέβωμαι, νὰ ὑποφέρω πολὺ... χωρὶς, νὰ ὀμιλῶ.

ΜΑΤΘ. Μάλιστα, νὰ ὑποφέρετε διότι αὐτὸ σὲς πρέπει! Τώρα εχω μίαν ερώτησιν νὰ σὲς κάμω και ἐν ἐνόημῃ νὰ σὲ; ἀρ. και. Πῶς πηγαίνον τὰ συμφέροντα τοῦ Ἀμεδαίου; ἐμαθαῖτε ἐλαβε μέρος; εἰς μεγάλα; κερδοσκοπικὰς επιχειρήσεις. Εἶναι κέρδη;...

ΣΟΦ. (προσποιοῦμένη) Θεβαίως.

ΜΑΤΘ. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἀφ' οὗ δὲν ἐξοδεύετε ἔλιν τὸν τῶνον τοῦ κεραλίου, ἡ τὸ βάλετε πάλιν εἰς ἐνέργειαν.

ΣΟΦ. Ναί· ὀμιλῶσατε μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου.

ΜΑΤΘ. Χίρω πολὺ. Ἰώρα τὸ ἐνόημα· μάθετε ὅτι ὁ κύριος Ἰγνάτιος ἐξέφρασεν ἐρωτὰ ἔς τὴν Ἀμαλίαν και μάλιστα τῆς ἐπρότεινε γάμον.

ΣΟΦ. (λιαν ἐκπεπληγμένη) Ὁ Ἰγνάτιος!...

ΜΑΤΘ. Διὰ κάθε ἐνδεχόμενον εἴμεθα σύμφωνοι, ὁ Ἰγνάτιος δὲν εἶναι διὰ τὴν Ἀμαλίαν μας.

ΣΟΦ. Και χωρὶς τῆς παραγγελίας σας ποτὲ δὲν ἡ ἐπέτρεπον τοῦτο.

ΜΑΤΘ. Χαίρω ὅτι ἡ πέτρα σὲς ἐδίδαξεν ὅτι, ὅταν ἴσως κανεὶς, εἶναι καλὸν νὰ μὴ ἀνακατώνῃ πολυὰ ἀπὸ τῆς φωνῆς· εἴμεθα σύμφωνοι, και πρὸς τὸ παρὸν ἔχομεν εἰρήνην. (τῇ ὀλίγει τὴν χεῖρα).

Ἐκ τοῦ Ἰταλικῶ

(ἀκολουθεῖ)

Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ